

IN LẦN THỨ NHÚT

GIÁ : 0\$50

TUỒNG CÀI-LƯƠNG

九 耳 冒 珠 旗

CỦU-NHĨ MẠO CHÂU-KỲ

NGƯỜI VIẾT : LÊ-VĂN-TIẾNG,
NGƯỜI XUẤT BẢN : LÊ-VĂN-PHỤNG, 28, Rue de Louvain.

TOUTS DROITS RÉSERVÉS

Cuốn nào không có con dấu LÊ-VĂN-TIẾNG, ấy là của gian.

Quyết trả thù, Cửu-Nhĩ giả trai, tìm vào Trung-quốc.
Mong rủa hận, Bàng-Hồng mạo gái, đưa đến thần-vương.

Cấm diễn tuồng này mà không có phép chủ-bỗn cho.

SAIGON
IMPRIMERIE DE L'UNION
1927

Từ nhà kho Quán Ven Đường

CỦU-NHĨ MẠO CHÂU-KỲ

NHỮNG BÀI-CA TRONG TUÔNG NÀY

1 ^o Vong-cô hoài-lang.....	3	14 ^o Tam-pháp nhèp-mán....	1
2 ^o Tú-dại	1	15 ^o Thu-hà.....	1
3 ^o Xuân-nữ	1	16 ^o Hành-vàn	3
4 ^o Giang-nam	1	17 ^o Lưu-thủy tàu-mả	2
5 ^o Giao-duơn.....	1	18 ^o Lưu-thủy-doân	1
6 ^o Lý-Bắc	2	19 ^o Bài-tạ	1-
7 ^o Ngũ-diễn-mai	2	20 ^o Bát-hạ	1
8 ^o Tây-thi	3	21 ^o Thủ-bình-bản	1
9 ^o Bình-bản-vân.....	4	22 ^o Bắc-sơn-trà	1
10 ^o Văn-thiên-tường.....	1	23 ^o Mẫu-âm-tử	2
11 ^o Lưu-thủy-trường.....	2	24 ^o Long-hồ-hội	1
12 ^o Kim-tiền	2	25 ^o Đường-thế-tòn	1
13 ^o Cô-băng.....	3		

TUÔNG PHẦN LÀM 7 MÀN NHƯ VẬY: Diễn tích lược thuyết:

MÀN THỨ NHỨT { Tráo cờ thiêt, Khám-sai đánh lận.
Nòng thủ chồng, Cửu-Nhĩ giả trai.

Cửu-Nhĩ Phi-Leng thấy cha mẹ buồn rầu về việc Địch-Thanh, dời quyết phải dùng Trần-chân-ký, thì mới bài việc chiến-chinh; nhưng mà, có chau-áy là của báu lưu-truyền trong nước Liêu, nên Lang-chúa chẳng khứng. Nàng xin cùng cha mẹ, nội đêm thêu rời một lá cờ giặc, Lang-chúa sai người qua dinh Tống mà dùng cho Địch-Thanh. Địch-Thanh thâu đặng cờ, tưởng là cờ thiêt, nên liền truyền lệnh ban-sứ.

Còn Cửu-Nhĩ xin phép cùng cha mẹ cho nàng giả trai mà vào Trung-nguyên, đặng giết Địch-Thanh mà báo thù chồng.

MÀN THỨ NHÌ { Dẫn Phi-Long theo dấu Địch-Thanh.
Hồn Tôn-Bảo đuổi hồn Hắc-Lợi.

Cửu-Nhĩ giả trai tra-trộn theo quân Tống mà vào ải-quan, rồi một mình lặn suối trèo non, tuông bờ lướt bụi, chỉ quẩn gian-nan, quyết lòng vào cho đến Trung-nguyên, kiêm thế mà báo thù chồng, mới là thỏa dạ. Một đêm kia lạc vào rừng núi, đường tăm-tối khôn phán Nam-Bắc, thịnh-linh có ngọn đèn đưa ra khỏi làm-son, và thính-không nghe tiếng Hắc-Lợi dặn dò; nàng mới biết hồn chồng phò-hộ.

Còn Tôn-Bảo từ ngày thác đến nay, thì đặng phong làm một vị thần ở tại Tam-quan mà ngàn qui; nay gặp hồn Hắc-Lợi muốn vào cõi Trung-nguyên, nên ngài mới ra tay đánh đuổi; vì vậy mà hồn Hắc-Lợi hết theo đưa vợ nữa đặng.

MÀN THỨ BA { Hùm gấp giờ, Địch-soái nhớ phong.
Chó sủa ma, Bàng-Hồng làm qui.

Địch-Thanh về trào dâng công, vua ban khen phong tặng. Bàng-Hồng cố oán, mới tâu kẽ việc bình Tây di lạc, và kết hôn cùng ngoại-quốc là Thoại-Hoa Công-chúa. Nhưng mà vua cũng bõ qua, làm cho Bàng-Hồng rất nén hổ-thẹn.

MÀN THỨ TƯ { *Phi-Long nghe tiếng cừu-gia.*
                   { *Quốc-trưởng bày mưu độc-sử.*

Cửu-Nhĩ vào đến kinh-thành Trung-quốc, nghe đồn Bàng-Hồng là người cừu nghịch với Địch-Thanh, nên nàng hỏi thăm tìm đến nhà, cầu mưu hiếp lực dặng giết Địch-Thanh mà rũa hận.

Bàng-Hồng nghị kế cùng Dương-Thao, đem Cửu-Nhĩ về làm con, rồi tâu xin gả cho Địch-Thanh, dặng nàng gần-gùi bên chàng sẽ thừa cơ mà hạ sát cho dễ.

MÀN THỨ NĂM { *Dương-Thao nguyễn gả con.*
                   { *Bàng-Hồng xin làm mối.*

Dương-Thao lâu cùng vua, nói rằng: Địch-Thanh là tội trung nghĩa, hết lòng phò vua vực nước, nên muốn gả con gái là Phụng-Kiều về làm thiếp. Bàng-Hồng cũng tâu xin cho mình làm mai. Vua lấy làm hiệp ý, liền xuống chỉ truyền Địch-Thanh phải cưới Phụng-Kiều.

MÀN THỨ SÁU { *Đinh-Qui đốc công dọn tiệc.*
                   { *Bàng-Hồng phụng chỉ đưa dâu.*

Đám cưới này vì gả ép, nên chàng rè chằng đi rước dâu; còn dặng gái Bàng-Hồng vưng chỉ đừng làm mai, và đưa Phụng-Kiều qua Địch-phủ.

Bên dảng trai Đinh-Qui coi dọn tiệc xong-xã, kể họ gái đến, mà Địch-Thanh cứ buồn-bực than thở hoài, và không chịu ra rước họ; nên Tiêu Mạnh hai chàng lấy áo-rộng tấp vô cho Địch-Thanh rồi phò ra rước họ.

Tiệc rồi, họ gái kiếu về hết, Ngù-hồ-tướng mới vầy tiệc lại ăn uống mà đậm-dạo cùng nhau lấy làm vui-về. Trong phòng Cửu-Nhĩ đóng thù chồng, nên cho Thê-nữ mời Địch-Thanh hai lần mà **cũng không vô**; nàng mời thưa cùng Địch-thái-quân cho đòi, Địch-Thanh mới chịu vào phòng.

MÀN THỨ BÀY { *Vưng lời mẹ, hồ-lướng vào phòng.*
                   { *Trả cừu chồng, Phi-Long bỏ mạng.*

Khi Địch-Thanh vào phòng, thì Địch-thái-quân dạy phải từ tiệc cùng anh em, ở tại phòng mà chuyện trò cùng vợ; vì là đêm hiệp-cản. Địch-Thanh vưng lời mẹ nên ở luồn lại phòng không ra ngoài nữa. Cửu-Nhĩ bày tiệc rượu mà ăn uống cùng Địch-Thanh, khi trong tiệc mời bày lời hỏi thăm pháp-thuật. Địch-Thanh lấy Nhơn-diện-thú và Xuyên-vân-tiền ra mà khoe cùng nàng. Lúc ấy Địch-Thanh cũng đã buồn ngủ, nên bước lại giường nằm ngủ; Cửu-Nhĩ tưởng chàng say, mời đậm Nhơn-diện-thú, bẻ Xuyên-vân-tiền, rồi xách gươm vào thich Địch-Thanh. Chẳng dè, Địch-Thanh chưa ngủ mê, nghe hơi lưỡi gươm gần xuống tới mình, lật-dật lăn qua chỗ khác mà tránh, rồi ngồi dậy giựt gươm chém Cửu-Nhĩ đứt đầu vong mạng.

Người sau thường tiếc nàng, nên có bài thơ này:

- « Thương chồng liêu mạng báo thù chồng, Muôn dặm chí nái cách nui súng.
- « Thiết gáy di đường e uất-trắc, Giả trại lướt dặm dặng thông-dong.
- « Anh-hùng chưa dè so gương mặt, Thục-nữ nào phèn sánh tae lóng?
- « Quyết trả dặng cừu, cho thỏa dạ, Nào hay chín suối lại tim chồng.

T U Ô N G

CỦ-U-NHĨ MẠO CHÂU-KỲ

MÀN THÚ NHÚT

« TRÀO CỜ THIỆT, KHẨM-SAI ĐÁNH LẬN »
« NÓNG THỦ CHỒNG, CÔNG-CHÚA GIÃ TRAI »

(ĐỌN MÀN : Cảnh đền vua)

LANG-CHÚA NGÂM THÂN:

« Trân-châu cờ báu hại không chừng,
« Vua Tống Nhơn-tôn đánh buộc dừng.
« Con thảo rẽ hiền đều tử trận ;
« Đau lòng xót dạ lụy rưng-rưng !

NÓI: Muốn nước còn cờ báu phải dừng, tiếc của mắt
ngai vàng khó vững. Đông-cung đà tử trận, Phò-mã cũng
vong thân. Ghê Địch-Thanh bình pháp như thần, thù Đại-
Tống tham tâm lợ qui.

NGÂM: « Năm Hùm áp phả Tây-liêu,
« Mới tiều thân rẽ, đã liều mạng con.

CA VỌNG-CỒ HOÀI-LANG

« Vì thù xưa mình qua đánh Tống,
« Mới rũi đến cỏi biên-thùy ;
« Rày mong lấy Trân-châu-kỳ,
« Mình không tiếc làm gì !

LANG-HẬU: « Nếu dung cài Trân-châu-kỳ,
« Xem vào Liêu-trào còn chi !
« Cờ nhiều châu nên qui,
« Dung Tống-triều uồng bấy dò xưa.

LANG-CHÚA: « Nếu Phi tiếc Trân-châu-lạ,
« Năm tướng hùm đã phá còn chi !
« Địch-Thanh vào cướp Trân-châu-kỳ,
« Đầu khòn giữ thành-trì.
« Thất cơ thời mình chết đi,
« Dung phúc cờ chẳng tiếc làm chi.

LANG-HẬU : « Phiền thay Tống quân vào thành,
« Thói tham ép mình, hoạn chi thất danh.
« Bày việc chiến-chinh tranh hành,
« Ô-hắc-Lợi thác vì Địch-Thanh.
« Nếu không tinh rành,
« Lụy thân còn mất danh.

PHI-LONG CÔNG-CHÚA (*bước ra, xá*) NÓI : Muôn tau :
Cha mẹ chó hải kinh, trẻ con xin khuyên giải ; gặp việc biến
suy đi xét lại, dập đoạn sầu than vẫn thở dài. Nếu mà cha
mẹ, ưu phiền sanh bình chẳng sai, để con, toan liệu lò mưu
mới phải.

NGÂM : « Gặp con cùn, nước đến đầu,
« Lo toàn mới phải, ưu sầu ích chi !

CA TÚ-ĐẠI (*oán*)

« Thương xót anh, làm chốn sa-tràng.
« Phú-quân liều thác không màng,
« Riêng lo vi, khóc cùn giang-san ;
« Mưu chí mà cứu cho toàn ?
« Đau đòn lòng máy hàng tuồng rơi !
« Minh lo đà hết hơi,
« Bình mã ta tại-bời !
« Rạy mẹ cha,
« Cứ thiết-tha lòng con rối loạn !
« Đừng tiếng phiền-hà,
« Xin song-thán khoa lấp qua.
« Kế mầu này, con tìm ra.

LANG-GHÚA NÓI : Ngày con ôi ! Con chưa rõ gần xa, cho
nên, cha phải bày sau trước. Tràn-châu-kỳ báu nước, Tây-
liêu-quốc của đời. Tống huộc dụng hòa hảo thành thời, còn
mẹ con thời, lòng nghĩ tiếc thở than buồn bực !

CA LỐP XANG DÀI

« Bầu kia dung, Tống tiếc thay,
« Hậu cứ phiền tẩm lòng không khuây.
« Ta tức việc này, nên sanh sầu bi-l
« Muôn liều cờ, cứu mình là may.
« Địch-Thanh làm gay ;
« Nếu không dung giang-san còn gì !

LÀNG-HẬU : « Ta rất tiếc cát-cát,
« Nào khác chi đồ thờ,
« Bầu truyền đời từ hồi sơ.
« Bằng dung càng thêm nhớ.

LANG-CHÚA : « Chúng phá hoan, làm ngang lấy dại,
« Cát báu còn gì?
« È thân ta phải lâm nguy!
« Tiếc cát này làm chi?

PHI-LONG NÓI : Con xin, cha mẹ chờ lâu-bi, trẻ con đã
liệu dụng; thêu cát giã dung qua dinh Tống, cứu nạn
nghèo giữ vẹn nước ta. Ngôi dã còn hai nước thuận hòa,
cát chẳng mất muôn đời bền-bỉ!

CA LỚP XANG DÀI

« Rán thêu cho giồng tráo qua.
« Thấy thời lầm, đồ người nhìn ra.
« Kế tùng quyền, tình cùng mẹ cha.
« Tống nào trường, biết gì mà tra.
« Chiu thâu cát ta,
« Hai bèn hòa thêm vui lòng ta.

LANG-CHÚA : « Con có trí thêu cát,
« Mình tráo nào ngờ,
« Tống đâu trường kế ta.
« Đành thôi đều cát qua,

LANG-HẬU : « Thức sáng đêm, mà thêu mới kịp,
« Người Tống đành lòng,
« Trân-châu tuy già chờ ai thông?
« Kế tai này đầu công.

PHI-LONG NÓI : *Dạ muôn tàu cha mẹ, như con đây:*
luận cơ mưu gần lúc huỳnh-hôn, xin cha mẹ vào cung
bạch-ngọc, *đặng con lo thêu cát kéo trễ đó cha mẹ!*

LANG-CHÚA NÓI : *Vậy thì cha mẹ vào cung, con ở đây*
thêu cát, đặng mai dung cho kịp nghé! (ở người vò).

PHI-LONG NÓI : *Thế-nữ!* *Vậy hai đứa bảy hẩy bày đồ ra*
cho ta thêu!

(2 Thế-nữ vâng lệnh bảy đồ thêu vân... vân...)

PHI-LONG NÓI : *Vong-huynh ôi!* Nhờ huynh-trưởng tán
thân rơi lụy! *Phò-mđ ôi!* Thảm lương-nhân tử trận đau

lòng ! Thủ Địch-Thanh ném mặt trã thù chồng, oán Tống
để nắm gai thâu mối nước. Niềm thủ-túc anh đà rủi trước,
nghĩa tào-khang chồng lại thác sau ; khôn ngăn lai-láng
dòng châu, khó giải xốn-xang dạ ngọc, đây mà !

NGÂM : « Cảm hờn một tướng Địch-Thanh,
« Giết tươi phu-tướng, hại đành bào-huynh.

CA XUÂN-NỮ

« Thương anh minh, vì đấu hồ sa-trường còn chi.
« Ngàn thu dễ ngui oan kỵ,
« Đau đớn thay như chặt tay này !
« Từ đây bỏ Đông-cung rồi,
« Hoàng-thái-tử không còn nhường ngôi.
« Cảm thương Phò-mã lâm ôi !
« Tài này, người nào sánh đôi,
« Hùm thua sức hơn con voi ;
« Ngàn cân trí dỗng đua tài nào kém ai.
« Địch-Thanh đấu anh-hùng sao nỗi,
« Vì nhờ dùng phép yêu,
« Chồng ta đứng trân xuôi-lo ;
« Vì tay khó giở như chờ chém đậm.
« Hòn oan oán Thanh còn hăm,
« Ta lo bầm phân thảy cừu-nhơn !

THÈ-NỮ NÓI : *Dạ, bẩm linh bà* : Một bàn thêu tôi dọn
sẵn-sàng, các sắc chỉ bà dùng tra kết.

PHI-LONG NÓI : Thêu phụng rồng một thiếp rán thêu,
kết ehau ngọc hai người phụ kết. Cờ minh gấm bìa thêu
rất lịch, trong hình rồng góc phụng giống in. Người biết cờ
lắm cũng khó nhìn, chúng thấy ngọc thử sao ra già.

CA GIANG-NAM

« Gia công mau, mau mau thêu,
« Là mau, mà mau thêu,
« Thêu khoản trên chim-phụng.
« Thêu giữa giống con rồng,
« Xoan tay rút sợi chỉ hồng,
« Vùng đau trong lòng ta !
« Io thêu ngay, ngay ngay cạnh,

« Là ngay mà ngay canh.
« Canh, canh khuya lòng lại chạnh !
« Cờ mặt cờ gấm hoa,
« Giọt hồng muối sa,
« Lau nhán kiâ khôn lòa,
« Ngồi rục-rẩ lần hồi,
« Trong ấy thêu rồi, trên đủ phụng giao đuôi.
« Còn thiếu móng rồng, thêu nứa trọn xong xuôi
« Bày may biến, phần hai đúra khâ siêng.
« Thêu đã xong, còn vẩy một hàng.
« Thêu trân-châu cũng thế cày cờ,
« Coi đã đẹp, dễ biết già bao giờ.
« Coi cũng giống cờ,
« Nay Trần-châu-Kỳ đây.

THẾ-NỮ NHỎ NÓI: Thêu phụng rồng bà khéo ai tay,
kết châu ngọc tôi chiền người đẹp!

CA GIAO-DUYÊN

« Kén tay thêu, con rồng xem in-ái.
« Trần-châu chúng tôi chiền vào,
« Trần-châu chúng tôi chiền vào,
« Như cái lá kia,
« Thức đêm thêu rán, sáng đêm không hay,
« Xem qua cũng như cờ này,
« Trần-châu mà thiệt y,
« Y như vậy không mạo đau.

THẾ-NỮ LỚN NÓI: Ca vài bài mi chiền đủ Trần-châu,
lý một bản ta tra thêm mĩ-não.

LÝ-BẮC

« Á ni hột hột châu.
« Á ni hột hột châu.
« Hột châu đó kết, ý y chỉ vàng.
« Có sẵn kiến thaú, kiến thaú đem nhận.
« Mùa ngời lợ sao, thấp cao nguyên-hiện;
« Là nhờ mặt kiến, chớp giăng xen hàng.
« Chớp giăng ý y xen hàng,
« Nhiều nhiều hàng, nhiều hàng sáng trưng.

« Xem qua cũng như Trân-châu,
« Ý xen xen hàng, nhiều nhiều hàng.
« Nhiều hàng sáng trưng.

PHI-LONG NÓI: Thêu xong rồi xem lại đã ưng, giăng ra
thử nhấm vào càng đẹp. Công này đã kẽp, cờ nọ rất xinh.
Bià hỏa-lê chớp nhán tơ lưu-tinh, tròng kim-tuyến liên-huòn
như mĩ-ngọc. In-ái bề ngan bề dọc, mía-mai hột ngọc hột
châu. Giả đem dung qua Tống chắc thâu, thiệt đẽ lại cho
Liêu khỏi mắt. *Thề-nữ nghe dặn:*

CA NGŪ-ĐIỀM-MAI

« Kip mời, Chùa-thành vào xem.

THẾ-NỮ LỚN: « Tờ vàng linh tởi tàu dưa rèm (vô).

THẾ-NỮ NHỎ: « Vào tàu Quắc-mẫu ra xem (vô).

PHI-LONG: « Chắc cha mẹ xem qua phải lầm (vô).

NÓI: Nhấm đường kim mồi chỉ khen thầm, nhìn long
phụng vẩy rồng giống tạc ! (vua ra). *Dạ, muôn tàu: con mừng
vương-phụ.*

LANG-CHÚA NÓI: *Lạ nầy!* Giống cờ cũ xem qua chàng
khác, tựa châu kia nhìn lại còn lầm. (Lang-hậu ra).

PHI-LONG NÓI: *Dạ, con chào mẫu-hậu!* Như con đây
Thìc sáng đêm lao-lực lao-lâm, nhìn khắp chỗ in khuôn
in rập ! (Lang-hậu gật đầu).

LANG-CHÚA NÓI: *Thề-nữ, đi đổi Đô-la-Không vào đây!*
(Thề-nữ vàng linh di). Cờ nầy đem nạp, tướng nọ chịu thâu. Hả
biết thử Trân-châu, mà lo chè giả-mạo.

ĐÔ-LA-KHÔNG (vào quí lạy) NÓI: *Dạ, tôi La-Không*
phụng chỉ vào đền, chúc Thánh-chúa thái bình hết giặc.

LANG-CHÚA NÓI: *Khanh bình-thần an-vị!* Quan Khám-
sứ qua dinh nạp lễ, cờ Trân-châu dung Tống cầu hòa. Minh
khéo dùng mới có, thiêt ngoa, ai biết thử mà thông chon
giả!

CA TÂY-THI

« Cờ dung cho chàng Địch-thanh,
« Giờ coi in, Trân-châu giống hịch.
« Không thạo thử cách, tin thiêt chịu thâu,
« Tưởng là cờ Châu, nó chịu lui mau!

ĐỘ LA-KHÔNG: « Tôi e-sing coi chira ra, ý nói Trân-châu,
« Nạp thời thâu, cờ đâu biết dặng,
« Nó dùng chi-chi, thao cách thử gì!
« Ý tưởng thua phải lụy, đem cống Châu-kỳ,
« Thao còn lầm, nhìn lại thiệt y.

LANG-HẬU: « Nhờ khanh chờ lâu co-muru,
« Cần-mẫn lo thêu, đêm nay mới lập.
« Mạo được cờ này chẳng thấp.
« Của báu phải đem cống nạp,
« Quyết rập bầy ong, là nhờ chút,
« Trí hóa khéo-khôn.

PHI-LONG: « Thiếp liều công, đã thêu đêm lụng.
« Xin dung lậu già, gã Địch-Thanh lầm,

LANG-CHÚA: « Bối người lòng tham, đánh lận cho êm
« Thương thâm thương Công-nương,
« Thức sang thêu đêm,
« Cực mười phân, gắn io mới kịp,
« Nô lầm dung mau, mạo rắp để nào!
« Khéo bối khanh chàng lặu, dung chac thâu vào.
« Phụ đồ ngoài, vàng bạc lại trao.

ĐỘ LA-KHÔNG: « Công-nương ngồi rut rất lao,
« Làm Trân-châu-kỳ, nạp cùng quân giặc.
« Tờ đè đầu đè lậu, Công-chúa nghi lòng.
« Cờ thêu như rồng, nạp lề phải xong.

NÓI: *Dạ, muôn tâu: ta* một lần chơn nợ mau đi, như
kể hả-thân đến đó rõ, uổng ba tất lựoi này khéo trả!

PHI-LONG NÓI: *Dạ, muôn tâu, như con nay:* rõi nuture
con đà tạm gò, thù chồng vợ phải làm đền. *Vậy nên con:*
xin giả trai trà-trộn đến Trung-nguyên, ra sức gái âm-thầm
trừ hồ-tướng.

LANG-CHÚA NÓI: *Con ôi!* Cọp xuống chợ chó-bầy vi cắn,
rồng mắc sinh tép-nuii áp bu! Lạ tư bề thân gái khôn âu,
canh mươi vọng thù chồng đè trả, *lắm sao con!*

LANG-HẬU NÓI: *Con ôi!* Con đừng bày cách lạ, Tống
chẳng có ai quen. Báo Địch-Thanh như bò-hóng nợ chụp
đèn, thích hồ-tướng thè trứng-chim kia chơi đà. *Này con*
ôi! Con chờ gọi giả trai đà trả, mè riêng Jo thiệt gái vô lân.
Leo nát-thang không khỏi nát thán, đậm hồ-cả có khi hả
cồ, *đó con!*

PHI-LONG NÓI : *Dạ, muôn tâu, như con là* : Sống càng khổ quyết liều thân nợ, chết chưa chôn chi sá mạng này. Trã cùu chồng làm vợ rạng thay, *chẳng may thi* : liều thân vợ theo chồng toại bấy. *Như con là* : buồn sống gượng năm canh rơi lụy, thà thác êm chín suối tìm chồng. Cha mẹ thương tuy cảm hết lòng, *nhung mà* : con trẻ quyết cũng xin liều mạng !

CA LỐP XANG VĂN

- « Cúi tâu, xin chờ tiếc con.
- « Báo thù chồng, quyết dỗi mài lòng son,
- « Chi màng, thân còn ;
- « Thệ xưa nặng tự non.
- « Lay sòng mẹ cha,
- « Xin giã trai cho hòa.

LANG-CHÚA : « Gái ta chỉ cã khó ngăn,
« Can gián hết văn.

LANG-HẬU : « Nếu cầm hoài, ăn buồn rầu liều thân.

PHI-LONG : « Khôn dắn, ưu phiền,
« Thiệt thân, dạ khôn yên.
« Đánh liều một phen,
« Con xin giã trai ra liền (v6).

LANG-CHÚA NÓI : Cản con phiền sành bịnh thác oan,
cho trẻ tinh may hồn sống gượng !

LANG-HẬU NÓI : *Muôn tâu bệ-hạ! Như con Phi-Long là* :
Phen sắt đá nghĩa coi là trọng, sánh râu mày mạng bỏ
rất khinh ! May dặng còn hưởng phước tái sinh, rủi không
khỏi đê danh thiên cổ.

CA LỐP HỒI-THỦ

- « Khen cho con, nên gái anh-hùng,
- « Quên thân liều báo thù chồng.
- « Giữ tiếc-trinh, vì Ô-hắc-Lợi ;
- « Liều thân vào Trung-nguyên.

LANG-CHÚA : « Khó gián-can, vì gan tiết-liệt,
« Nguyệt báo cùu chồng,
« Danh trung-trinh thè núi sòng,
« Xát đành liều bằng lông !

LANG-HẬU : « Trách thay, vua Tống thói tham,
« Cắt binh-mã hầm-hầm !

LANG-CHÚA : « Sanh chém đậm, oán báo theo tần.
« Chớ trách trẻ, oán thù tìm tần.

ĐỘ-LA-KHÔNG (*về qui*) TÂU : *Dạ, muôn t'uu*: Dung cờ
rồi các việc đã kham, gởi lời lại mấy câu đành tạ. Thâu
cờ giã Định-Thanh hỉ-hạ, tạ lòng thành Tống-tướng ban-sir.
Nhờ ơn trên hồng-phước có dư, khiến lời dưới xảo-ngôn
không lộ !

LANG-CHÚA (*cười*) NÓI : *Khâm-sai bình thân an vị* ! Nhờ
Công-chúa cứu nghèo hết khỗ, gạt Định-Thanh mắc lận dã
cam. Kế Tây-liêu cũi mục giã kỳ-nam, tài Đồng-Cát lưỡi dài
lùa Tống-hắc.

CA BÌNH-BÁN-VĂN

« Trách thay, sàm gian tiếng gieo,
« Mến Châu-kỳ, Nhơn-tôn đánh Liêu.
« Nhờ Công-nương, thức thêu đem nạp,
« Nay làm chịu lui, cùng nhau rất vui.

LANG-HẬU : « Rất tiếc ôi, vì con thác oan !
« Rán chống ngăn, rẽ đành vong mạng.
« Phi-Long giận, lo đèn ân oán,
« Không tiếc mạng, liều vào Trung-nguyên.

ĐỘ-LA-KHÔNG : « Can Công-nương, chớ khinh anh-hùng,
« Mình đơn-cô, có khi thân vong.
« Thích-khách may, đoàn-viên tốt hung,
« Băng sơ thất, e không đất chôn. -

LANG-CHÚA : « Bàn đục trong, thấp cao mặng nồng,
« Quyết liều thân, báo oán cho chồng.
« Như ép lồng, quyên thân mến nghĩa.
« Thôi tha chịu đi, đoàn-viên có khi.

LANG-HẬU : « Làm gan, cho đi cầu may,
« Gốc trôi rồi, đầu nào lại đây !

ĐỘ-LA-KHÔNG : « Đà nén khen, Công-chúa chí trai,
« Vái Cát-dảng, giúp đỡ cho may.
« Rày xong-xuôi, sứ dây vô sự,
« Xin từ về dinh, đồng coi tướng binh.

PHI-LONG (*bạn đỡ trai, bứt rứt ra*) NÓI : *Dạ, muôn tâu, như con đây : Thay đỡ vân giã dạn thơ-sanh, mang gươm báu làm người thích-khách. Cách cù-chí nói người oanh-liệt, giọng nói cười theo diệu văn-minh. Nhờ ơn trời trả oán Địch-Thanh, hưởng lộc nircօc giải oan bất-bạch !*

LANG-CHÚA NÓI : *Khen cho con, cách nói cười trung cách, màu-mừng giận phai màu. Sức ta làm ngỡ đừng truông-phu, đố ai biết là trang nhi-nữ.*

LANG-HẬU NÓI : *Cách chầm-hẫm phải màu nam-tử, lời dạn-dày dáng mặt anh-hùng. Nhờ trời trả dặng cùu chồng, về nước đáp tròn nghĩa-mẹ.*

PHI-LONG NÓI : *Phụ-vương cùng màu-hậu ôi ! Một phen đã phản-rẽ, hai lỗ khò sum-vầy. Sau trả thù tré quyết về đây, rày từ giã con nguyễn qua đó. Tình vợ nghĩa chồng khó bỏ, ơn cha đức mẹ khôn-dền. Lạy song-thân ở lại bình-yên, trông van-lý tìm qua bão-phục ! (day).*

CA VAN-THIỀN-TƯỞNG

« Từ song-thân, theo sê-hai Địch-Thanh.
« Cầu oán kiâ, trả dặng mới thành,
« Nài chí, xuất tử nháp sanh ;
« Rủi may rủi lòng dành.
« Thủ chồng và nỗi anh,
« Vái nguyễn trời xanh.
« Song-thân ôi ! phần bất-hiểu xin dung tình.
« Nếu trả oán dặng về săn-sóc.
« Vắng tin thời đừng trông ! (day).

LANG-CHÚA : « Cha nay riêng cầu cao-xanh,
« Giết Địch-Thanh.
« Mau lui chọn một cửa sum-vầy,
« Vuông tròn cả, kēo cha mẹ những động lòng.

LANG-HẬU : « Ngày đêm trông,
« Chờ tin con sớm trả dặng thù,
« Lui kịp thuở, song-thân hết sức trông chờ.
« Già-cả hết nhớ, vì bọn em còn thơ !

PHI-LONG : « Oán trả may xong, vội vè nào không.
« Nếu gặp các việc khó lòng,
« Chắc cha mẹ ngóng uồng công,
« Quyết theo chồng, đừng trông, cha mẹ ôi !

NGÂM : Dứt tình từ già song-thân,

LANG-CHÚA NGÂM : Cỏi xa trẽ tối.

LANG-HẬU NGÂM : Cuống gần già lui !

*** HẠ MÀN ***

MÀN THÚ NHÌ

« DẤU PHI-LONG THEO DẤU ĐỊCH-THÀNH »
« HÔN TỘN-BẢO ĐƯỜI MỘN HẮC LỢI »

(Đợn mạn: Cảnh rừng nùi)

ĐỊCH-THÀNH NÓI: Nhờ phép Huyền-Thiên cho mặt quỉ, trừ người Hắc-Lợi dẹp oai hùm. Dụng Châu-kỳ nạp cống phải dung, thâu hô-tướng ban-sur rất toại!

THẠCH-NGỌC NÓI: *Bẩm nguyên-soái*, nhờ phép nhiệm trước trừ người Hải, cày bau mầu sau giết họ Ô. Tuy thành công thương kẽ vỏ-cô, may thắng trận ghè người hữu-lực.

LUU-KHÁNH NÓI: *Anh Thạch-Ngọc nói cũng phải*. Nhưng mà: Xưa việc chỉ giải vây Bạch-hạc, trước nhờ công cày phép Phi-sơn. Tôi không bay trè-nải chết lán, trường có chạy lôi thôi bị hết!

TRƯỜNG-TRUNG NÓI. *Anh Lưu-Khanh kheo kè công lầm!* Cố rượu đà say hết, bị men đâ chết trán; nếu chỉ chẳng thi ăn, thời anh đà tàn mạng, rồi!

LÝ-NGHĨA NÓI: *Anh Trương-Trung nói phũi ơn sao dụng*. Đại-tẫu đà cố oán, tam-ca mới bị cầm. Tuy tại say trè việc chẳng làm, cũng nhờ rượu gây cừu mới gặp.

TIỀU-ĐỊNH-QUÍ NÓI: *Anh Lý-Nghĩa nói bợ con sâu rượu chó*. Cứu binh là việc gấp, nhậu rượu ấy người cuồng! Phải Công-chúa giết luôn, thì Phi-sơn chết thiệt! *Ta cầm không cho Mạnh-định-Quác nói dở đó!*

MẠNH-ĐỊNH-QUÁC NÓI: *Anh Quý mời ngang cho, sao đám chán họng Quác?* Dòng Tiêu-Tặng đó tuy oanh liệt, giống Mạnh-Lương dày cũng anh-hùng. Việc luận bàn sao cấm chợ ngăn sông? Lời thương nghị phải ven đường chỉ ngỏ, chó!

ĐỊCH-THANH NÓI : *Này các em !* Việc Lưu-Khánh say-sưa phải bỏ, miệng Bàng-Hồng tàu-cáo nên ghê ! Ban-sư cờ nọ đem về, diện-thánh oông này tàu lại.

CA LƯU-THỦY-TRƯỜNG

« Ban-sư về tiêu-diêu,
« Đoái xem trời đã xế chiều.
« Định-đường-dao, cập mãi cây siêu.

THẠCH-NGỌC : « Hai giáo đây săn-sàng,
« Phòng khi ngăn đở chốn dặm trường.
« Miệng người đồn song thương.

LƯU-KHÁNH : « Hai búa dày như bạc,
« Tài bay tại bức khán này,
« Họ diều là tướng say.

TRƯỜNG-TRUNG : « Tay xíng tay siêu-đao nên le,
« Lòng trung sắc chiểu ra ngoài,
« Đỏ tươi khen da mặt.

LÝ-NGHĨA : « Tuy da đen mặc dầu,
« Quyền trước phong hầu,
« Giáo tay cầm đắc dàng uấm cọp.

TIÉU-ĐÌNH-QUÍ : « Ông còn ngợi danh sang,
« Tiêu-Táng phong quan,
« Thước tay cầm giêu vang !

MẠNH-ĐỊNH-QUÁC : « Ta đây cũng cháu râu mày,
« Giáo dựng ngan mày,
« Dòng Mạnh-Lương hay.

ĐỊCH-THANH : « Nay ban-sư vui thay,
« Trần-châu dựng đây,
« Rèn những tiếng Ngũ-hồ bình-lày.

THẠCH-NGỌC : « Nay chúa Phiên tấn-công Châu-kỳ,
« Giao lân đã giữ trọn nghỉ,
« Không dành dục chi-chi !

LƯU-KHÁNH : « Người kinh mình hay bay,
« Đầu mắc binh vây,
« Ta bay cầu mau thay !

TRƯỜNG-TRUNG : « Trương-Trung tiếng nổi biên-thùy,
« Bởi Người-soái thiệt cao kỳ,
« Trợ hum nọ thêm vây.

- LÝ-NGHĨA : « Nhờ đồng người dù tay,
« Đồn Tống chinh Tày,
« Bốn phương khen đại tài.
- TIÊU-ĐỊNH-QUÍ : « Nhờ năm hổ-tướng qua đèo,
« Nương hơi cũng gọi oai mèo.
« Mình hôi chút thịt heo.
- MẠNH-ĐỊNH-QUÁC : « Đời khen tiếng nồi um-sùm,
« Con dê mang lốt ông hùm,
« Lợn rừng rỉa la um !
- BỊCH-THANH : « Qua khói non xa gòp,
« Thái-dương khuất bóng non doài,
« Nghĩ đây đợi qua mai.
- THẠCH-NGỌC : « Lại đóng trại xa bờ,
« Bảo linh canh giờ,
« Tiệc rượu bày đơn-sơ (vô hối).

(*Cảnh trời đêm*)

PHI-LONG (*ra*) NÓI: Canh khuya trời tối lờ-mờ, dương
lạ non cao chớn-chở! Như tối đây: Ở cát phụng đèn rồng
hắng nhớ, qua đường dê dấu thỏ chưa từng, Đi bộ dà mỏi
gối sưng chun, trèo non đã đuổi hơi mệt sức!

CA VỌNG-CỒ HOÀI-LANG

« Minh dà quen dài sơn cát tia,
« Biết những giá vồng xe rồng;
« Nào quen bước chon ra dòng,
« Ngày nay cố thù chồng.
« Tối-tâm núi non đi vòng,
« Không đèn xông-phá rừng, băng đòn-òng.
« Lòng thành trời xanh soi-xét,
« Mong báo thù dè tiếc gì thân.
« Phản khuya núi non thêm rậm,
« Không thấy đường phải vấp trầy chun,
« Minh chưa từng tối-tâm lên rừng;
« Vì theo thề hòng-quần.
« Bước đi cầm-chừng té lăng!
« Nay tối trời chẳng chớp cùng trăng,
« Trời ôi, khó qua đèo này!
« Nếu không thấy đường, sợ lăng xuống hang.
« Hồn linh hộ em bờ chàng!

« Qua Tống toan trừ Địch-Thanh.

« Xin anh giết cho lòng thành,

« Thiếp mong báo cừu Địch-Thanh, đó chàng ôi !

HỒN Ô-HẮC LỢI (*cầm đèn*) NÓI *Công-nương ôi !* Nếu giết mạng Địch-Thanh, thì bằng lòng Hắc-Lợi. Niềm chống vợ nàng lo đáp ngồi, cơn tử sanh ta quyết chống ngăn *Vậy thời !* Nương theo ngọn đèn hồng, leo lên đường áu trăng.

PHI-LONG (*che tay nhìn đèn*) NÓI : *Phò-mã hiện hồn đó sao ? Phu-quân ôi !* Lời hẹn biễn lòng ghi khắng-khắng, tiếng thề non dạ tặc tri-tri. Chàng dà ra mặt phù-trì, *vậy thời :* thiếp phải cui đầu bái tạ !

HỒN Ô-HẮC-LỢI NÓI ; *Lạy-lực làm chí Công nương ôi !*
Như anh đây : Lòng vì nước thác về sông gối, tình thương nhau Ơn nặng nghĩa dày. Bị phép linh-nhơn-diện cứng tay, tuông đao sắt anh-hùng bỏ mạng ! *Ngày nay mà :* Lòng vợ tìm trả oán, hồn chồng hộ rửa oan ! Theo ngọn đèn qua khỏi lâm-san, mượn tay vợ trừ ác cùu-dịch !

PHI-LONG (*khóc*) NÓI *Phò-mã ôi* Em trả oán không mang sống chết, anh dẫn đường có cờ linh-thiêng. May trả thù thù đó vụn-tuyền, rủi bỏ mạng theo chồng sum-hiệp !

NGÂM : « Tình chung tuy mắt như còn,
« Chỉ làm báo oán, than mòn trả oán !

CA VĂN THIỀN-TƯỞNG

« Trời phanh-phui duyên chàng đang hiệp lâu.

« Đầu chò nát thân, cũng nguyên báo thù,

« Làm mưu giết gã Địch-Thanh,

« Trả oán của người tình.

« Nào màng đều tử sanh,

Bảo dạng thù anh.

« Phu-quân ôi, chàng giúp súc cho thành ;

« Nếu dặng xong việc hôn xin rước,

« Quyết sumi vây cùng anh.

HỒN Ô-HẮC-LỢI : « Em đi theo đèn của qua đây,

« Tránh cội cây.

« Hai chọn đi nếu mỏi tạm dừng,

« Bước cho vững, chẳng nên vội-vã lụy mình,

« Hồn anh linh,

« Nguyên theo em giúp đỡ hại thảm,

« Địch-Thanh thác,
 « Thị ta mới thỏa dạ này,
 « Vui dưới cõi-tuyễn.
 « Nàng tận tâm trú an.

PHI-LONG: « Vắng-vé đêm khuya, cây đèn trèo non.
 « Cảnh bạn giúp vợ giỗng còn;
 « Tiếng nghe lụy ứa nỉ-non !
 « Mến nhau vì lòng son.

NÓI: Nhờ ơn chàng xuống khỏi chốn non, gần công thiếp qua lần đường thẳng. Rán theo phò-hộ em bờ phu-quản l (võ)

HỒN DƯƠNG-TÔN-BẢO (*ra cảng lại*) **NÓI:** Ài Tam-quan ngăn quỷ, hồn Tôn-Bảo thành thần. Bờ Ô-Hắc-Lợi! Phải trở lại cho mau, không dặng vào Quan-đi đâu! Mau giả ngọn kim-thương, kíp đuổi người Hắc-Lợi. (*Rượt đánh hồn Hắc-Lợi trở lại ván, ván...*) Gã thua trở lại, ta thắng lui về. Không cho chàng vào cõi Trung-huệ, nên đuổi gã về miền Liêu-dịa.

CA KIM-TIỀN

« Dành-giá ta, dỗng họ Dương.
 « Nay sắc phong, nên vị linh-thần.
 Bồi dấu hồ, thác vì trung-quán,
 « Phong thần rất ứng.
 « Tam-quan này, ta vưng hộ, ngăn quan là,
 « Quỷ đến cõi, đánh liền không tha,
 « Há cho vào nước ta.
 « Hồn ma, quyết đi theo vợ,
 « Xem chàng lại qua, thần-thương tống ra.
 « Dương thần oai, phò tá quắc-gia.
 « Xua hồn ma, bờ Tống khô qua.
 « Giáo đám Hắc-Lợi, vong-hồn đương chạy,
 « Giữ chặc quỷ ma.
 « Chiếm Tam-quan nõ, ta nguyên vưng hộ.

MÀN THÚ BA

« HÈM GẶP GIÓ, ĐỊCH-SOÁI NHỜ PHONG »
 « CHÓ SỦA MA, BÀNG-HỒNG LÀM QUÝ »

(Đợn màn: Cảnh đèn xưa)

BÁ-QUAN ĐỒNG CHÚC: Trên ngai vàng chúa ngự, dưới sân đỗ tội chầu. Chúc Hoàng-triều đặt vững ngàn thu, cầu Bắc-tổng bền dai muôn tuồi!

NHƠN-TÔN PHÂN: Bá-quan bình thản an vị! Nhơn-dức ngồi trời sủa trị, tông-chi nghiệp dể hường nhò. Sai Địch-Thanh phạt tội thâu cờ, buộc Liêu-chúa xưng thần cống lê. Võ tho-tấu ban-sứ rành rẽ, cho nén; ngự yến bày thírồng tướng rõ ràng. Trông cho thấy mặt chàng, phong mới an lòng trầm.

HOÀNG-MÔN-QUAN (vào qui) TÀU: Dạ, muôn tàu: Địch-Thanh đã ban-sứ, Nguom-nhung hầu yết chúa.

NHƠN-TÔN (cười) PHẢN Tuyên nhập!

ĐỊCH-THẠNH (vào qui lạy) TÀU: Dạ, muôn tàu; Thành-chúa ngự trên kim-diện, Địch Thanh quì dưới đơn-tri. Trần-châu-kỳ nạp trước triều-nghi, Tày-liêu-quắc đầu sau cống-lê.

NHƠN-TÔN (cười) PHÂN: Địch-hoàng-thân an vị! Trần-châu-kỳ nội-thị giǎn ra, Tày-liêu-biểu Quả-nhơn xem lại. (Nội-thị giǎn cờ ván, ván...) Ngó qua rất toại, nhìn lại nèn xinh. Phụng bay rồng lộn phản minh, ngọc chiếu châu ngời dấp-giới!

CA TÂY-THI

« Nhìn xem cây cờ dẹp thay,
 « Quả Trần-châu, công khéo thiêt.
 « Thiên-hạ chưa biết, công việc tạo ra.
 « Bởi nhường tài ta, công nạp Trung-hoa.

LỘ-HUÊ-VƯƠNG: « Thủa phải đem đứng ra, mòn báu Tày-liêu:
 « Thiệt rồng khêu, ngó qua giống lạc,

BAO-CÔNG: « Đáng nhường tay tiên, tạo-hoa đã truyền,
 « Kiếm chỉ thêu dã biệt, không mồi di chuyền,
 « Lạ-lùng này, rồng phụng tự nhiên.

- ĐỊCH-THANH :** « Từ khi đánh lạc Đóng-phiên,
« Nhờ bối Công-nương, sau qua giúp trận.
« Bạch-hạt nhờ nàng đã phá.
« Bỉu-bối kẽ ba phép lạ,
« Giúp dặng thành công.
« Vì cùng thế, công-sứ mới xong.
- BÀNG-HỒNG :** « Soái cầm binh, đê quân đi lạc,
« Tuy cờ nạp hán, bối Thoại-Hoa giùm.
« Trưởng minh làm xong, gái phụ nên công.
- DUƠNG-THAO :** « Hay bối oai Công-nương, gái nước Đóng-phiên,
« Trợ mà nên, tiếng năm trống cờp,
« Sứé bình Tây-liêu, cậy gái chỉ diều.
« Tống cũng mang chữ nhục, trai tin cho nhiều.
« Lấy cờ này, tài lực tại đâu?
- LỘ-HUẾ-VƯƠNG :** « Xuôi đi đường lạc mới may.
« Nhờ Công-nương này, trợ thành công ấy.
- BAO-CÔNG :** « Tháng nỗi Phiên cũng vậy, công ấy nơi chàng,
« Vì quên nàng, trợ hủy ải-quan.

NHƠN-TÔN PHẦN : *Vậy thời* : Bình-tây-vương phong Ngự-dé rõ ràng, Địch-vương-phủ thường công thần cho ràng. Tại kinh sẽ cát đèn xứng đáng, giao trao truyền dài yết rõ ràng. *Thị-thần chước cát tú đây !* (*Thị-thần rót rượu vân, vân...*)
Vậy thời : Bình-tây-vương uống chén đồng-hoan, đình-thần dâng ca câu khánh-hạ.

CA CỒ-BÀNG

- Bình-tây rất nên công trận,
« Đáng thường ngồi vương, lập xong đèn,
« Rước về chầu vua. Cờ Trần-châu nô,
« Trọng vô cùng, tài này nên phong.
- BÀNG-HỒNG..** « Hồi binh Tây đặc binh di lạc,
« Má đánh Đóng-phiên, áy tội chàng,
« Mắc điều chiêu-thân.
- DUƠNG-THAO :** « Vì công cũng trọng, tội áy nhiều hung,
« Bỏ qua cho trù ; thiệt khỏi phong.
- LỘ-HUẾ-VƯƠNG :** « Đều kia có câu lâm trận, vì tình bận,
« Duyên vầy là lỗi nặng ; song di lầm,
« Nên ưng tạm, kiêm chước bón-dao.

BAO-CÔNG : « Mặc vảy ải nọ, Bạch-hạt khôn qua;
« Nhờ có tình xưa, rước Thoại-Hoa;
« Bình dặng Tây-liêu, tội lăm sao ?
« Còn sự çông lao, dặng tước cao.

ĐỊCH-THANH : « Vì đường phân hai, đi đánh lạc,
« Qua lở Đông-phiên ; thắn-thông vẹn tuyền,
« Sức Thoại-Hoa.
« Làm chước cho qua, lo trốn biệt,
« Mà đánh Tây-liêu, đương cơn nghiện ngleo;
« Nhờ quên nén viện ; bối khiến biết nàng.
« Giãi binh-lang, đường lạc đường kia,
« Làm vào trùng-vây nọ, quân bộ rả-rời ;
« Ấy thiệt tại cơ trời, trời người bình Tây;
« Nhờ phước chọn chúa xui đều may.
« Nắng trợ bình Tây, nên cờ này mới nạp,
« Giúp lập công dày.
« Rày tâu, đem lồi này trừ công,
« Thời nhờ lệnh vua, chẳng nài phong.
« Dỗi tấm lòng trung, đèn ơn chin-trùng,
Tham mưu nước vị, ngay vạy tố lòng.

NHƠN-TÔN « Đã phong Ngự-đệ rồi, lẽ nào lại thôi.
« Ăn mäng tiệc, chúa tôi vui.
« Tặng rồi vương-vị ra lệnh bãi chầu. (vua với

BAO-CÔNG NÓI : Bình-tây-xong nán nghĩ việc này, Bàng-quắc-tri trọng ngồi phên đều ấy. Thiền-tử đã phong như vậy. Thủ-sư còn cải làm vầy. Chung cùng-công luận lê ngay, cải lẽ c. ánh danh lời thắng.

BÀNG-HỒNG NÓI : Luật làm trận chiêu-thần buộc hắp, lè trọng công chiếc tội chẽ lằn. Phép vua đâu có vị thân, lời lão vốn không vọng tầu.

ĐỊCH-THANH NÓI : Nhờ dung chẽ cảm ơn rất hậu, dặng bình-an nhờ đức thiệt-dày. Nếu không thương luật ấy giết ngay, đã có tội thế nào dung dặng. Miễn-tử còn ghi ơn nặng, cứu sanh làm-dáp nghĩa dày. Tâu công-bình trời biết đất hạy, ơn bảo-hộ non cao biển rộng.

CA BÌNH-BÁN-VĂN

« Lục đi bình Tây bắt thông,
« Qui dân đường, đóng qua phía Đông.

« Nhờ ơn dung, lấy công tha tội,
« Tôi còn dặng đây, nhờ tâu cảm thay!

BÀNG-HỒNG: « Khéo nói gay, mình nghe trái tai,
« Có phước may, thời làm vương-vị:

DUONG-THAO: « Vua tết-cây, phong bà-con qui,
« May-mắn vậy, mà còn ăn thua.

LỘ-HUẾ-VƯƠNG: « Không tranh-đua, cứ lo chơi hoài,
« Nào công chi, dám đâu ganh ai!

BAO-CÔNG: « Chúng chống ngăn, ngồi ăn sướng thay,
« Đầu phong chúa, không ganh-ghét ai.

ĐỊCH-THANH: « Lòng trọng ông, đáng ngồi văn-thần,
« Cứ cầm cân, có oai muôn phần.

« Riêng trách mình, ra thân tướng vỏ,
« May nhờ lập công, bù qua mồi xong.

BAO-CÔNG: « Nào mông, khoe văn gièm pha,
« Nói ganh hiếu, thời trời lại ta.

BÀNG-HỒNG: Lời nghe qua, gay-gắt xui ta,
Hết muôn cái, lồng phai lả ra.
« Minh bón ba, sắp lưng lên kiệu,
« Ai cần ngồi dày, mà đua nói nhảy!

*** HẠ MÀN ***

MÃN THỦ-TU

« PHÌ-LONG NGHE TIẾNG CÙU-GIA »
« QUẤC-TRƯỢNG BÀY MƯU ĐỘC-SỦ »

(Đợn màn: Cảnh kinh thành Trung-nguyễn)

THẮNG-BÂY (gánh mướp-dặng ra) NÓI: Nghề làm rẫy
lo-trồng bắp mướp, công vung phân dặng kiếm bạc tiền.
Bạn-hàng mua sỉ liền-liền, con vợ thâu tiền bừa-bừa. Tôi
đã nói bạn-hàng mua sỉ, mà còn gánh mướp-khía ra chờ
làm chi? Phải thích nghĩa cho cô bác rõ: Lén kiếm giống
hai làm mướp-khía; vì ông kia có 2 trái mướp giống lớn
lắm! Nghĩ tiếc công trồng tốn phân trâu. Tham thời thâm
túc-tối thăm sầu, lận mót mạc ăn-năn tráo trả! Làm mướp-

đắng đòn canh tốn mồ, gạt người quê bán trái láy tiền. Chợ không dám bán các mối hàng sỉ, e bị mang rồi có khi họ tẩy-chay mà chờ! Phải ra công gánh tới chợ phiên, bán qua mặt trao cho người lạ!

CA-TAM-PHÁP-NHẬP-MÔN

« Thôi tha-thì, giống to thời lậy,
 « Nhiều hột, ra lực tròng bảy,
 « Chừng tròng, ăn thiệt đắng thay!
 « Muగ lầm, e người không láy,
 Túng phài, gánh đòi phuong xa,
 « Nhờ đòn bà, thấy trái lớn,
 « Nhiều người lầm, bán mồi khoái!
 « Láy ấy, thi ông thiê chà.

(Lúc này Phi-Long ra rình nghe vân... vân...)

BA-DA (rã) NÓI: Chào anh oáy! Sao anh chẳng để cho ở nhà tôi sỉ mà bán, tính đem ra chợ vắt chày ra mire sao?

THẮNG-BẦY NÓI: Chú ba đừng giận lầm. Lại phụ nhỉ đây!

mệnh vó tai Ba-Da nói nhỏ vân... vân...)

BA-DA (gặt đầu, cười) NÓI: Phải, phải! Hèn chi lời tục nói: mua lầm bán không lầm là phải hả! Thôi, để tôi biếu nó sỉ bánh, bán chả hát thi này xong hơn!

THẮNG-BẦY NÓI: Không nhầm lẽ gì sao mà có hát thi?

BA-DA NÓI: Nghe người ta nói Địch-lão-gia thắng trận, về dừng cờ Trần-châu, đặng sắc phong Bình-tây-vương nêu tối nay khơi sự hát mừng ba thi.

THẮNG-BẦY NÓI: Tôi ở trong rẫy như hủ-đút, có hay sự chi đâu! Mà anh ba nghe rirorc bạn hát nào đó vậy?

BA-DA NÓI: Rirorc gánh hát « Quốc-Sử-ban » ở Hà-liên⁽¹⁾.

THẮNG-BẦY NÓI: Tôi nghe đòn gánh hát « Quốc-Sử-ban » không pha tuồng đòn, hát ròng sự tích nirc nhà coi sướng lầm!

BA-DA NÓI: Phải! Gánh này không chịu diễn tuồng tôi phong bụi tục, giữ theo phong-hoa. Như tuồng Phụng-nghi-dinh thi con gái coi bắt-chiếc. Điện-Thuyền nhảm-nhúa. Tuồng như vậy, chú mày dám cho con gái đi coi không?

(1) Lời nói điều xin khán-quan chờ chép.

THẮNG-BẦY NÓI: Ai dám cho coi! Mà anh nghe sẽ hát
ba thứ tuồng chi?

BA-DA NÓI: Thứ nhứt: «Tiền Phụng-nghi-định», Tào-Tháo làm kế dung gươm báu, quyết thách Đổng-Trát.

THẮNG-BẦY NÓI: Sướng lắm! Lúc này Tào-Tháo còn trai chưa mọc hàm râu nịnh. Tôi đi coi chơi! Còn thứ nhì?

BA-DA NÓI: «Hậu Phụng-nghi-định» Đổng-Trát chết, Lữ-Bố bại-lâu chạy thoát quắc.

THẮNG-BẦY NÓI: Sướng, sướng lắm! Lập «Tiền Phụng-nghi-định» Đổng-Trát, còn sống tôi ghét lắm! Lúc này nó chết, và thắng phản chạy thoát quắc, coi mời khoái cho! Còn thứ ba?

BA-DA NÓI: Thứ ba Quan-Công phò nhei lâu, tối trả vàng treo ăn.

THẮNG-BẦY NÓI: Đáng coi mà học chút đỉnh chánh-kì của ông Quan-đέ, mới khỏi tham thời thám. Mà hát thứ này trung-can nghĩa-kì, dẫu Bình-tây-viروng có mời, chắc Bàng-quắc-trương chẳng đi.

BA-DA NÓI: Bàng-quắc-trương ganh-ghét Bình-tây-viروng, thứ nào mà chịu tối kià!

THẮNG-BẦY NÓI: Ô, không biết có làm sao mà Bàng-tháisir gay với Địch-thiên-tuế gươm dao như vậy?

BA-DA NÓI: Rẽ Bàng-quắc-trương là Tôn-thượng-thor, thù Địch-Quảng giết tiên-nhor y, nên gay với Địch-thiên-tuế; cha vợ ý theo chàng-rẽ mà báo thù chờ sao!

THẮNG-BẦY NÓI: Thôi, thôi! Nói ngoài đường quen miệng, e dưa vách cợ tai. Số nói hành bị Đại-bàng nhai, phòng bán ế về Sư-tử cắn!

LÝ-BẮC

« Á ni sợ sợ mang. (bis)

« sợ mang cái ách, ý y giũa dàng;

« Ấy bối nói ra, nói ra quân thôp,

« là mình nộp thân, liến-bân mới bị.

« Đừng làm việc ấy, có đâu tai-nàn !

« Đa mang, ý y mang vàng,

« Còng còng vàng, còng vàng đính tay.

« Kêu la ông cha không hay, ý mang mang vàng,

« Còng còng vàng, còng vàng đính tay.

BA-DA NÓI: Theo đám bài cát bạc cầm tay, vò rạp hát coi tuồng mảng nhảm. Biết quắc-sử tốn tiền cùng đặng, nghe văn-chương mở tri mới thông. Đó huôn may-kiem-chắc nứa đồng, đây cát giỏi lì-xì ba, cắt.

CA THU-HỒ

« Người bán đồ, lẩn-mờ hoạ may,
« Đặng rồi tối, coi bạn hát hay.
« Ta cát hoài, kèo-nái tơ mạ,
« Đặng tiền giấy, mua hàng thứ ba.

THẮNG-BÂY: « Tiềa Phụng-nghi, tuồng Tam-quắc,
« Đổi-dáp hay, bồi tay đại tài.

BA-DA: « Tuồng nhì đây, nối sau Phụng-dịnh,
« Rốt ở Tào, thấy nghĩa Quan-Công.

THẮNG-BÂY: « Vợ thời kiếu, e chợ nhóm đồng. (2 người vỗ hổn)

PHI-LONG (*nghe hết câu chuyện của 2 người*) **NÓI:** Lóng tai nghe rõ thi chung, đẹp dạ tính ra mưu kế. Tim Quắc-trương luận bàn rất dễ, hại Địch-Thanh tan nát như chơi. Theo cùu-nhơn hiệp thi cày hơi, thích độc-thủ thừa cơ bỏ mạng!

NGÂM: « Nhờ nghe hai gã luận bàn,
« Tim định Quắc-trương, hại chàng Địch-Thanh.

CA HÀNH-VĂN

« Đặng tối Trung-nguyên rồi,
« Còn chọn có nơi ăn ngồi,
« Kiếm dịp ló trù Địch-Thanh.
« Hôm qua mình nương theo quán,
« Nay lóng nghe đã rõ thi chung;
« Dinh Thái-sư mau tìm bàn luận.
« Theo phe cùu-nhơn nương-náu,
« Toan định mưu báo-thủ Địch-Thanh;
« Người đồng tình, lóng tai dòm-hành.
« Vì mình đồng cùu nên hiệp,
« Tình hai người đòi nǎo lật ra.
« Hồn ma giúp ta cho hoà. (Ba-Da ra)
« Em chào đại-ca, đường lá xin dạy qua;
« Thái-sư gần xa dính ấy?

BA-DA : « Kiếm bài không có công dữ,
« Đó hỏi rán chỉ định tư ; (chỉ định)
« Tại lầu kia Bàng-gia Thái-sur.

PHI-LONG : « Nhờ bày lời, riết vô nhả tư.
« Vái-van hồn linh theo giúp,
« Khiến cho, thân-cận Thái-sur. (vô)

THỊ-XẢO (*gánh 2 thúng mạt-cára, trên mặt rái cám, ra*)
NÓI : Nhà ở kế trại-cára, thiếp làn hoi hàng-xáo. Hàng-xáo
như ai, chờ hàng-xáo gạo giả của thiếp là : Không hề giả
gạo, cũng chẳng nuôi hèo, mua cám nọ dê treo, bán gánh
này mồi té. Mạt cára chira cả trăm cần-xé, cám-giả rây một
cặp thúng dê. Đựng mạt-cára khóa-xét ê-hè, rất cám giả
vung-chùng trảng-tréo. Gạt kẽ lợ bán buôn rồi đeo, o người
quê thế dở lại đồng. Nay ra chốn chợ đồng, dặng hứa người
mặt lạ !

THẮNG-BÁY (*gánh mướp ra*) NÓI : Thời ta nọ nên may,
còn cò này quá tốt. Ở nhà tôi nuôi 8 con heo, rủi gặp giữa
đường tíc quá ! Phản mình lưng túc, gấp mặt đào yêu. Sắn
bae nọ bao nhiêu, mua cám này hết thảy ! Chợ phải có chịu
đồi tôi đồi liền !

THỊ-XẢO NÓI : Thấy mướp to đạ muỗn nấu suông, ngọt
tiền heo tôi không mua chịu. Nay chủ muỗn đồi, trúc ra nó
hứ cám, và dơ mướp ; vậy phải đồi luôn hai thúng thi tiện
lắm !

THẮNG-BÁY NÓI : Tôi cũng không hơn thua với cô ! Sau
lở đường ghê nhà, cô đải một bửa không lại hay sao ?

THỊ-XẢO NÓI : Không nói dối chi anh, tôi tính bán ba hột
cám dặng sỉ bánh-ú về bán đám hát ; may có đồi cho anh rồi
tôi cũng gánh vô lò bánh, để rẽ lại cho họ, miễn bằng giá
cám cho khỏi lỗ thời thôi, lời ít trái nấu suông một bửa !

THẮNG-BÁY NÓI : Nghĩ lại, cô với tôi cũng xứng lắm !
Thúng tôi thì lủng-dẩy, mủng cò cũng sút vành. Mướp kia
cám nọ đồi luôn đành, lồ ấy lời này hù xứng lắm ! Như
vậy, đồi luôn thúng gióng thi tiện hon !

THỊ-XẢO NÓI : Đồi rồi mướp cám, trao lại thúng quang.
Thiếp gánh đi đồi bán vội-vàng, chàng quay lại nuôi heo
phu-phí ! (vô)

THẮNG-BẦY NÓI: Mướp-đắng đã đưa rồi; cảm-giả đã
thâu lại. Coi mặt lanh mà dại, thấy lồ lớn mới ghê! *Cảm*
tốt quá, đem bán một đồng ba như chơi! Số chẵn để đem
về, bạc lẻ đi coi hật. *Thiệt cảm mới giả trắng-tinh sương*
quá! (*hốt lên coi, tôi mặt-cửa vân, vân...*) Trời đất ôi! Nó
lạm mặt vài lit ở trên; còn hai thúng mặt-cửa bóc-ké, tiêu-pi-
má, tôi 7 da, mà nó tới 15 da! Điểm mắc điểm, hộc màu ra
trắng-xát; còn nò thời: mưu làm mưu đồ ghen đánh bầm-
xanh! Hết trọng coi quắc-sứ có danh, đánh trở lại thảo-lư
giấu tiếng!

CA LƯU-THỦY-TẦU-MÀ

« Đừng gọi khôn, một phòn đại ngay,
« một người cưa, làm ra cảm,
    Ta trao mướp kia, nàng chạy mau,
« Rồi giày lâu, biết mắc mưu,
« Tuốt theo dọc về. Đầu mặt-cưa.
« Đống tìn hé gi. Tôm thịt nhiều,
« Mướp đồ thêm bao; quay lại mau,
« Đời nào phanh-phui, e khi chúng cıròi (vô

(Kéo sợi-lũy chơ lên, thấy Bàng-Hồng dương ngồi tại đình)

BÀNG-HỒNG NÓI: Giận Bích-Thanh kiêu-ngạo, trách
Tổng-chúa lượng-khương. Tôi không hành công mọn phong
vương, thất đã bỏ thăng hối trọng thể! Khen từ-tế thời nhờ
tữ-tế, khinh gian-hùng cho mắc gian-hùng. Quyết chẳng vi
Chánh-cung, thiệt hết thương Thiên-tử!

QUÂN-HẦU (ra rá) NÓI: *Bầm lão-gia!* Có Phi-Hùng hơ
Lý xin vào, bầm Quốc-trượng lời vàng truyền xuong.

BÀNG-HỒNG NÓI *Lạ này Lý-phi-Hùng nào kiết? Quân,*
hứa nhập!

PHI-LONG (ra rá) NÓI: *Dạ, chúc Thái-sư thọ-toán, cầu*
Quốc-trượng khương-ninh. Có quân-nhơn khó tò chon tình,
không tâ-hứa sẽ bày cơ mật!

BÀNG-HỒNG NÓI: Quận hầu rã ngoài thong-thã, chừng
có việc sẽ đòi vào (*quân vố*). Chẳng hay chàng ở phương
nào, chờ ngại người bày sự đó, mà nghe?

PHI-LONG NÓI: *Dạ, bầm Thái-sư!* Thiếp Phi-Long Công-
chúa, con Hoàng-dế Tây-liêu. Thủ Bích-Thanh người oán
tră thù, giết Hắc-Lợi chồng tôi chiệu tré!

CA VỌNG-CỔ HOÀI-LANG

« Vì chồng tôi liều thân chiến đấu,
« Phép quỷ nó hủy thân chàng.
« Thủ kia báo oán cho toàn,
    Đường xa trả hình!
    Đến nương Thái-sư ẩn bài,
« Trong ngoài lo xong, bằng lòng thay!
« Đời này nhiều tay gian-dối,
« Quê mới lầm, hổ nói thời cũn.
« Người quen có khi chưa thiệt,
« Nghe thế này, chưa biết làm sao ?

PHI-LONG : « Tìm vò trào, có đâu Ngô-lao,
« Thái-sư xét lại nào?
« Nghĩ ra cừu thù giống nhau,
« Lo báo đền, dè dám từ lao..»

BÀNG-HỒNG : « Làm sao dám tin người ngoài,
    Có khi kẽ gì, Địch-Thanh trả dày !

PHI-LONG : Ngài ngại cớ chi xin bày,
« Mau nói thiệt đời bài biện mịnh?
« Vì tin với nhau đồng cừu,
« Mới nói rành, hiệp nhau tính mưu !

BÀNG-HỒNG NÓI : Xứng Công-nương giả dạn báo-cừu,
có bằng cớ làm tin tỏ dạ?

PHI-LONG (*gię lồ-tai iại*) NÓI : Xin Quốc-trưởng xem
lồ-tai tôi, có dấu chín lồ thì đủ chắc là bằng cớ. Công-chúa
Tây-liêu có lẽ ấy, dấu làm sao đăng?

BÀNG-HỒNG (*dòm gắt đầu*) NÓI : Xem qua thiệt Công-
nương giả dạn, nhưng mà: gọi báo thù Phò-mã trại tai. Ta
hỏi: ra chiến trường ai lại nhjn ni, rủi tử trận dạ dày ưng dạ;
nếu không trừ Phò-mã, thời phải chết Địch-Thanh. Ai báo
cừu cho việc chiến tranh. mà: nàng cố oán cái người đánh
tướng, kià!

PHI-LONG NÓI : Bầm Quốc-trưởng! Xin Quốc-trưởng
xét lại, phải chồng tôi dở mà tử trận, lẽ nào tôi lại báo thù;
tại Địch-Thanh thua tài dùng tà-thuật hại chồng tôi, nên
tôi nguyên báo oán! Mới giả trai mà vào đây!

BÀNG-HỒNG (*suy nghĩ, giây lâu gặt đầu*) NÓI : Vậy thời : Ở thời-phòng đó tạm ân minh, qua hằng-hữu đây lo lập kế! (nói rồi ra đi).

PHI-LONG (*ngồi một mình*) NÓI: Như tôi là: Mừng náu nương có thể, lo mưu kế không phuơng. Trời huỳnh-hôn chạnh dạ tịt lương, nơi hắc-ám chong đèn than thỏ! Vài Phò-mã linh thiêん chè chở, gần Địch-Thanh chém giết xé bầm. Hại cùu-nhơn chết cũng cam tâm, trả đại-oán nguyễn này toại chí!

CA VĂN-THIỀN-TƯỞNG

- « Địch-Thanh kết thù hại chồng,
- « Quyết giết cho xong.
- « Ta nguyễn một lòng, chẳng đổi hối.
- « Trả thù chồng, anh; đổi oán đây.
- « Trừ xong truyền sú-xanh.
- « Giận Địch-Thanh,
- « Hại anh ta lại giết thêm chồng;
- « Nên oán nặng, liều mạng thiếp không màng.
- « Nguyễn trả oan,
- « Sá gì một thân lưu lạc cõi người.
- « Miền thân cận, ra tay trả dặng nợ đời.
- « Mạng thác chẳng nái, thù xưa trả hội này.
- « Vậy phải ở đây, sợ lão Bàng tà tây!
- « Đưa hơi dặng trả oán này,
- « Người kia đâu dể ép đây;
- « Nguyễn liều minh còn chí! (Bàng-Hồng v.v.)

PHI-LONG (*đứng dậy*) NÓI: Chào Quốc-trưởng!

BÀNG-HỒNG NÓI: Nàng ôi, than thở làm gì, ta rán ló toan mới phải. Miền đó hiết nhơn biết ngãi, thời đây giúp kế giúp công. Ta mang lo mưu cho nàng; nên trăng-trọc trăng-xa, ngủ-nghé không dặng. Nay nàng ôi! Nếu mà: Nàng hiết ơn ta rán hết lòng, ta tính kế nàng vui quá sứ!

CA LƯU-THỦY-DOAN

- « Nào nài tiền bạc chi,
- « Biết ân-tình, thời minh nệ chi!
- « Xin xét suy, cái công cực nhiều khi,
- « Lo cho nàng, đèn toàn ân oán:

« Nếu đỡ rủi, chắt con chi dày,
 « Sở công lao, coi rất dày!
 « Nếu nàng toàn di, công ta hả suy.
 « Qui tâm địa, sá chi bạc vàng.
 « Đồng lòng liệu toan,
 « Ý như một, dám đầu phụ nàng.
 « Người ngoan, nói xa độ gần,
 « Bảo nghĩa, nào kẽ chi thân.
 « Ngàn vàng, nào bằng dạ thương,
 « Đời ta nguyên, đồng tình tư-lương;
 « Khuyên Công-nương, suy-sét tường.

PHI-LONG NÓI: Người đã có lòng thương, thiếp há không dạ nhớ. *Dạ bẩm ngài!* Vì oán chồng chưa trả, nên việc ấy tạm định! Chừng nào giết, mạng **Địch-Thanh**, khi ấy trao thân bồ-liều!

CA HÀNH-VÂN

« Nguyên bão oan cho chồng.
 « Liều mạng sánh gan anh-hùng,
 « Tiết nợ trau-giỏi sạch trong.
 « Ân-công lòng thương lõi giúp,
 « Duyên ấy sau thiếp trả ơn,
 « Nay ép duơn guom này liều mạng!

BÀNG-HỒNG: « Công-nương làm nín không đáng;
 « Lo việc xong, giết rồi **Địch-Thanh**.
 « Người đồng tình kết đôi bạn mình.

PHI-LONG: « Làm vầy lòng này cam chịu,
 « Bảo oan rồi đời-dời hiệp nhau.
 « Bày mưu thiếp hay phuong nào?

BÀNG-HỒNG: « Cho làm hầu **Địch-Thanh**,
 « Thùa dịp kia hại quanh.
 Trước khi làm con Dương-tánh.

PHI-LONG: « Kế này ông tính nghe xuôi,
 « Thiếp phải tính giả con nuôi,
 « Rồi làm mai **Địch-Thanh** kết đôi.
 « Cứu thù này, nếu lời trừ xong,
 « Ông kia lòng ghi muôn kiếp,
 « Duyên này, sẽ hiệp trăm năm.

BÀNG-HỒNG NÓI : Mảng luận bàn trời chiếu sáng ra, ló mòi mòc chàng qua tinh kẽ. QUÂN-HẦU, quā mòi Dương-Thao lập tức! Công-nương ôi! Một lời gần chặc, trọn kiếp đừng quên ; giúp việc đó dặng nê, thời ơu nầy chờ phu, nghé!

PHI-LONG NÓI : Đây vỗn chẳng bạc tinh, đó không nên ngại dạ ! Nhờ bùy kế thù kia đã trả, thời trao thàn nghĩa nọ làm dền. Mời Dương-Thao qua lô chơn tinh, cho tiện-thiếp về trong ái-nữ !

BÀNG-HỒNG NÓI : Vagy thời : Nàng phải ẩn phía sau, ta sẽ chào khánh trước.

PHI-LONG NÓI : Vagy tôi xin cáo thối ! (vô)

QUÂN-HẦU NÓI : Bầm Quắc-trương Dương-lão-gia đã tới.

BÀNG-HỒNG NÓI : Thỉnh-nhập !

ĐƯƠNG-THAO (vào) NÓI : Kính mừng Quắc-trương !

BÀNG-HỒNG NÓI : Mời quí-hữu ngồi nhậu trà !

ĐƯƠNG-THAO NÓI : Chẳng hay Quắc-trương dạy việc chi ?

BÀNG-HỒNG NÓI : Nay quí-hữu ! Nay có Phi-Long Công-chúa Tây-liệu giả trai đến đây, quyết giết Địch-Thanh mà báo cừu chồng. Vagy quí-hữu đem nàng về, trong tên Phụng-Kiều, dặng tôi tâu vua, xin đưa Phụng-Kiều làm thiếp Địch-Thanh. Đây đã định kế, đó khá lanh-nàng ; già làm con ép gã cho chàng, tâu lập thiếp ngỏ trừ dặng oán !

CA CỒ-BÀNG

« Nàng kia, quyết dám người Địch,
« Nói giả con trai;
“ Địch-Thanh này, có tài gì đâu ;
“ Vì thua Hắc-Lợi, dụng phuơng tà,
“ Hại người phép ma.

ĐƯƠNG-THAO : « Nàng tài không, dám dám người Địch ?
“ Nếu kẽ không xong, át hụy mình,
“ Báo đều rung-rinh,

BÀNG-HỒNG : « Nàng kia dũng lực, thiệt dũng người gan,
“ Miễn cho vò gần, hại dã an.
“ Trong tên nói con kia ruột, tôi vào điện,

« Tàu hoài thời vua nhặt, cho đưa về,
« Gần cho tiện, giết cũng như ruồi.

DƯƠNG-THAO : « Cùng phe đảng nghịch; nàng ấy thành công,
« Giết Địch-Thanh, càng tiện cho anh,
« Thiệt hết tranh.

BÀNG-HỒNG : « Ký này rã tay, như lưỡi nhặc,
« Ta búa xung-quanh, tròng tên Phụng-Kiều,
« Giết Địch-Thanh, Vì tiếng ta lâu,
« Vua chắc nhặt, truyền cờ trời máu-mau!
Miềng vồ cho gần, nàng kia dâm họng.
Dầu mây nén vàng, thưởng công Thao.

DƯƠNG-THAO : « Giùm việc cùng-nhau, trông giùm người cho bắc;
« Hoan-lạc cùng đồng.

« Rán dǎn sự quan phòng, so lèng râu chung.

BÀNG-HỒNG : « Vì biết Công-chúa, nên người khôn.
Lâm dặng thời xong, mưu này nho nỗi lậu.
Há chịu khai bùng!

DƯƠNG-THAO Nàng Long gan thế này thời xong;
Bé trừ Địch-Thanh, phải thành công.
Vậy kêu nàng ra, bắn xong mưu này,
« Đem về tinh dạy, thông-thạo việc nhà.

BÀNG-HỒNG : « Nàng nom dưa cạnh ngoài, nảy giờ chát tai,
« Ra bảo le, bờ Phi-Long!
« Vì việc tinh xong, với chàng cha lạm,
Xem mặt đẹp lòng.

PHI-LONG (*bước ra xá*) NÓI: *Dạ, chào lão-gia thương phật*
mà hồng, nhờ ân-tưởng xét người mạng bạc! Trộm nghe đã
xát, riêng đội chảng cùng. Mạo Phụng-Kiều con nguyễn theo
cùng, lời Quắc-trượng tôi dành trả lại.

DƯƠNG-THAO (*gật đầu*) NÓI: *Như Công-chúa đây: mày*
liều má dào khuynh-khoái, mắt sao da tuyêt nổ-nà! Địch-
Thanh thấy mặt mè sa, *chứng ấy*, Công-chúa ra tay trả khứ.

BÀNG-HỒNG NÓI: *Đã xưng nhục-nữ, phải biết tòng-ehi!*
Đó đem về dạy bảo từc thì, đây bước tới tàu bay cắp sát!

DƯƠNG-THAO NÓI: *Thưa Quắc-trượng tôi xin kiếu!*

PHI-LONG NÓI: *Tôi cũng xin từ-tạ ản-công!*

MÀN THÚ NĂM

« DƯƠNG-THAO NGUYỆN GÃ CON »
 « BÀNG-HỒNG XIN LÀM MỐI »

NHƠN-TÔN PHÂN: Công ngự-dệ bình Tây lao khồ, phong vương-thân cung điện rõ ràng, rày đến nọ dọn an, nay ẩn kia ban rõ!

CA BÀI-TẠ

« Cực lòng, về nạp Châu-kỳ,
 « Thiệt là, cờ nọ tốt thay.

BÀNG-HỒNG: « Tước vương nọ, đáng phong đại tài.

BÀNG-CÔNG: « Lời ấy công bình khen làm.

DƯƠNG-THAO: « Còn muốn nối giống đẹp thay !

ĐỊCH-THÀNH: « Đều ấy còn trẻ muộn chí,
 « Rán công trận, dè lo nước nhà.

DƯƠNG-THAO (qui) TÂU: Muôn tâu: ơn trên thứ tội này, phận dưới phâu đều nọ: Tôi muốn dung ái-nữ Phụng-Kiều nưng khăn sàu tráp cho ngự-dệ. Luận quắc sắc Phụng-Kiều gái nhồ, hầu kỳ-tài ngự-dệ duyên lanh. Nối gót lân giúp việc trào-dịnh, trồ đuối phụng thiên tài lương-dống. Muôn tâu bệ-hạ.

CA BÀI-HẠ

Gái tôi xem đường Tây-thi,
 Đào yêu nữ-trung ai bì!
 Kén bấy lâu có ích chi.
 Rất mến vì trung-lương,
 « Muốn dung Bình-tây-vương.
 « Cần dùng gày giống đống-lương.
 « Cúi xin tâu vây, nhờ trời truyền dạy

NHƠN-TÔN: « Nay lời troan cùng Dương-Thao,
 « Khá an vị tinh toan.

« Ý tốt khanh tâu vây khá khen,
 « Chắc con người có duyên.
 « Đáng khen đại-phu hiền.
 « Vương-thân dùng, thời xuống chỉ?

ĐỊCH-THÀNH: « Vì tôi bé thơ chưa dạnh.
 Thiệt từ, không chịu vây duyên.
 « Thiếu-niên ưa quyền!
 « Cúi tâu, từ nhơn-duyên.

BÀNG-HỒNG: « Vì tình yêu mến đống-lương,
« Có đâu chê túc, nói dứt không thương.
« Người hiền tài, tước vương;
« Quắc-sắc tôi xem-tàng.
« Sao mà lảng-lo không mang?
« Kém sắc xinh, tự dám đoán.

LỘ-HUÊ-VƯƠNG: « Gái sắc xinh sánh tài;
« Song duyên trời không ai ép nỗi!

BAO-CÔNG: « Trời xui khiến nên cơ hội,
« Mời nghe khiến người ưng liền.

DƯƠNG-THAO: « Tôi kính hiền dung gái.
« Nào ai có ham sang giàu.
« Đời nay chắc chỉ ai thọ,
« Có trai sớm truyền co-đồ.
« Đông tướng phò ngôi vua,
« Vì lòng trung nóng nói vò,
« Bằng nghi gái xấu thảm do,
« Quắc-sắc như tiên-cô.

NHƠN-TÒN: « Nghe lời Dương-khanh rất cảm!
« Vì Địch-Thanh đáng đống-lương.
« Lòng muôn sớm kết nhơn-duơn,
« Thiệt trọng dòng thạch-lan,
« Sớn sánh kỳ-naum; ..
« Tướng đông phò giang-san.
« Bằng chàng sanh gái xấu-xa,
« Dám đâu đem nạp, người còn hành phạt!

BÀNG-HỒNG: « Nàng này nào nhường đóa-hoa,
« Chờ nghi bực xấu-xa!
« Lắm-lúc qua xem tường tő-nga,
« Cho nên mới nói ra.
« Chắc dám doan hả lầm,
« Vương-gia đừngng nghi tàn,
« Nhà Dương với tôi lân-cận,
« Ngày thường đã từng tái nhau;
« Yêu-đáo xem qua thấy rõ.
« Quắc-sắc khen Phụng-Kiều.

LỘ-HUÊ-VƯƠNG: « Vương-thàn há nghị không đẹp,
« Có khi trái phần duyên trời;
« Mà khiến lòng lỗi-thội!

« Tình dâ ưng, mới kết đồi.

BAO-CÔNG: « Bào chước nói tôi khô môi,

« Cực nhọc càng hụt hơi.

« Nói ra nhiều lời, ép duyên bằng việc chơi.

ĐỊCH-THANH: « Nào tôi dê đâu chê người,

« Mến thú vui khó sánh đồi,

« Tớ xin tội cho rồi!

« Đò kiếm nỗi kịp thời.

DƯƠNG-THAO: « Vì mến, khiến xấu cho tôi,

« Biết nước ăn-năn rồi.

« Vì tài mà nài hết hơi,

« Túc-tối dày vò hồi!

NHƠN-TÔN: « Bình-tây cũng nên thương tình,

« Thấy mến yêu mới quyết dung.

« Sớm nỗi dòng trung lượng,

« Có con noii tràm-anh;

« Mà khuyên dạy chờ rành,

« Tướng hồ giúp thánh-minh.

BÀNG-HỒNG NÓI: *Dạ, muôn tàu* Cố chối từ tôi xét đãi rành, tàu minh bạch chàng ưng hết cãi. Hứa ngon-phối Thoại-Hoa cùu giải, ngồi Vương-phi Công-chúa hưởng nhờ. *Còn như Dương-phụng-Kiều chánh danh Phụng-Kiều phải chịu làm thiếp; tuy về trước cùng đợi phụng chỉ Thoại-Hoa về cầm quyền Vương-phi.* Nay lập hầu Phụng-Kiều tiêu-thơ, sau cùu với vợ Thoại-Hoa Công-chúa.

NHƠN-TÔN PHÁN: Bàng-quắc-trương tàu rành, Dương-dai-phu đẹp chẳng?

DƯƠNG-THAO TÂU: *Dạ, muôn tàu*: Lời công-bình tôi tính dã ưng, lòng thương tưởng chàng dành thời tiện.

BÀNG-HỒNG NÓI: Hùm tuy dữ thịt dựng tới miệng, mai thiệt lì tiếng ép thẳng tay. Miếng sanh đóng cọp nỗi bình Tây, thì chẳng ngại nam trào hay bẻ bắc!

NHƠN-TÔN (cùu) **PHÁN:** *Ngự-đé ôi!* Bàng-quắc-trương, muỗn xe sợi tóc, Bình-tây-vương chờ tiếc dầu heo. Phú ông-mai lò đám cùu Phụng-Kiều, khuyên chàng-rề vị cái tình Đông-nhạc.

CA THỦ-BÌNH-BÁN

« Sau truyền, qua cầu nghĩa trước,

« Có chiếu chỉ, làm chánh Vương-phi..

« Trước đây, tiểu-thơ cho hiệp,
« Dùng lê-nghi, gốc tại Thái-sư.

BÀNG-HỒNG: « Hết lòng, kinh vì tiếng tơ,
« Mai đứng-dợt, coi ngày dung đến đó.
« Đẹp đài tài-tữ giai-nhơn.
« Tứ-hòn vây, cảm ơn cữu-trùng.

DƯƠNG-THAO: « Dám so, Vương-phi công trận,
« Đành phận hầu, kiếm dòng tài cao.
« Quyết nhở, cháu hiền việc sau,
« Xung lão ngoại, luận gì phe lớn hẻ.

LỘ-HUẾ-VƯƠNG: « Minh nghe, tiếng nói cũng thương,
« Ý đại-phu, đành nhường phẩm trọng.

BAO-CÔNG: « Mến tiếng hậu, sao mà chẳng chuộng?
« Lời vua ban, ngự-de phải vưng.

ĐỊCH-THANH: « Các ông, theo ép nhiều câu,
« Chỉ đã truyền, đình thần cũng lâu.
Nàng Thoại-Hao, đáp nghĩa khỏi àu.
« Chứa vợ, ép tội cưới hầu.
« Cải lâu, có khi mắc tội,
« Linh truyền phải dung, mai-mối đều ưng.

❖ HẠ MÀN ❖

MÀN THỨ SÁU

« ĐÌNH-QUÍ ĐỐC CÔNG DỌN TIỆC »
« BÀNG-HỒNG PHỤNG CHỈ ĐƯA DÀU »

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: Tôi thuở nay chưa thấy đám cưới nào lạ như đám này! Nàng-dâu nọ ngứa nghẽ cây cưới, óng-mai kia nóng họng coi ngày. Quyết đưa dâu cho kịp bữa nay, bắt dọn tiệc mời bày hồi sớm. Quân, hai đứa bây nay giờ có dọn theo cách của ta dạy đó chẳng?

HÈ LỚN NÓI: Bầm tướng-quân! Hai tôi dọn gần rồi, còn đợi đứa-bà phổ-cỗ!

HÈ NHỎ NÓI: Bầm tướng-quân, muốn mau cho phép tôi xung phu với mấy chỉ!

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: *Bây muốn lột lon hay sao? Lo dọn cho kịp bừa nay là bắt-tương, nếu trễ-nải thì bị cách!*

HÈ NHỎ NÓI: *Bầm tưng-quân, bừa nay Thái-phi mắc ăn lạc, nếu bắt-tương thời phải ngã mặng hấy sao?*

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ (nạt) NÓI: *È! Mì dốt mà hay nhiều chuyện! Ngày bắt-tương là chẳng can-hệ tới ông rẽ bà đâu, chó phải không cho dọn tương hay sao?*

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: *Tướng-quân nè! Tôi nghe các ông thầy coi ngày nói ngày dương-tương khắc rẽ, ngày âm-tương hai đầu; lại có ngày gì âm-dương-tương, mà hai hết đâu rẽ? Bắt tương mới vô cang! Chẳng hay bà thử tương gi đó? Vì có sao? Thích nghĩa cho rành nghe chơi!*

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: *Ta nghe mấy thầy coi ngày nói, thời bắt chước nói theo như chú mày, chó ai biết đâu mà thích nghĩa!*

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: *Như vậy sao tướng-quân mắng linh là dốt?*

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: *Ma lớn trừ ma nhỏ, dốt nhứt hiếp dốt nhì. Lo dọn tiệc kịp kỳ, e trễ giờ bị quở!*

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: *Này tướng-quân! Ông-gia nài đem tần con thiêu, lão-mai ép quyết đưa đâu ết!*

CA BẮC-SƠN-TRÀ

« Chắc con ế, mới gã lập túc!

« Minh diên đầu, treo chấn dọn mâm,

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ: « Chắc thiêu-nhỏt, mới hoãn đem hàm.

« Nàng kia mừng, nên hồi tận-tâm,

HÈ LỚN: « Muốn gã quyết ừng, nên cầu đem dựng.

HÈ NHỎ: « Sát-chủ há lầm, nhập-phòng bị đâm.

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: *Thiết ngày sát-chủ hay sao? Mì biết thi nói đủ mười hai tháng coi!*

HÈ-NHỎ NÓI: *Tía tội dại tôi hồi nhỏ, nói trong sách « Thợ-mai » xưa gọi là ngày « sát-chủ », nay kêu là « phạm-sát ». Tôi đọc bài thơ nôm chờ mà nghe.*

NGÂM THƠ:

« Một rắn còn nằm cửa hãi-môn.

« Hang sau hại chuộc túc bầy con.

« Ba dè còn ẩn nơi thành-thị.
« Bốn thò tim nương chốn núi non.
« Rừng vắng năm hâu kêu vắng-vắng.
« Vườn hoa sáu lợn chạy bon-bon !
« Ngoài ruộng bầy trâu cày cỏ hết.
« Trong nhà tam chó giữ đồ còn.
« Đường dài chín ngựa khua hoi lạc.
« Đêm tối mười gà giỏi tiếng chuông.
« Mười một hùm gầm oai tọ sấm.
« Mười hai rồng lộn ngút như un.

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: Ngũ dòm-hành coi thử kiết-hung, ăn trầu-gặm mới tin sách-vở. *Thôi, chúng bày hẵy lo dọn dẹp đi!* (võ hối)

ĐỊCH-THANH (ra) NÓI: Ghê Bàng-Hồng phản phúc không chừng, e Công-chúa nghi nan chẳng dụng. Xưa kẽ-vạch nay sao thù-phụng, thê lôi-thời thiếp vội rước-ren ! Chánh cưới sau chí khỏi ghét-ghen, thiếp lập trước át sanh kiều-hanh. Gian-hùng buộc phải vâng vương-mạng, sám-thần tàu cho mich tinh-nhơn. Ai vui mừng ta chẳng vui mừng, dó yêu chuộng đây nào yêu chuộng.

NGÂM: « Bàng-Hồng tráo-chắc khó lường.

« Một đường giải oán, một đường âm mưu.

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC (ra, xá) NÓI: Sao thiên-tuế thở ra, cho tiêu-nhơn nghe lóng ? (Địch-Thanh làm thinh)

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ (ra) NÓI: Tiệc hỉ-hạ đã gần bèn hong, cuộc én-anh sẽ đáp ven màn. Nhơn sao buồn-bực thở than ? thế cũng tương-tử xa-xắt, đó chờ gi !

ĐỊCH-THANH NÓI: Như Bàng-Hồng là: Lúc phong ta kẻ tội lạc đàng, nay tâu chúa đưa hầu giúp sức ; chắc là dụng chước, không phải mua ơn. Khôn chối-từ vì chúa định nhơn duơn, rất buồn-bực bởi chàng làm mai-mối. Một là chọc Thoại-Hoa túc-tối, hai nữa xui Phụng-Kiều dòm-hành. Trộm trong nhà khó giữ năm canh, buồn ngoài mặt đã bày mọi nỗi !

THẠCH-NGỌC (bước vào) NÓI: Mừng phong vương Trung-quắc chói-lòa, may lập thiếp tiêu-tinh nhấp-nhán !

LƯU-KHÁNH NÓI: Chưa cưới vợ săt cầm bắn-lắng, trước lập hầu chăn-chiếu thơm-tho. Nếu Hà-đông sư-tữ học to, thời Bắc-tống Phi-sơn la lớn !

TRƯƠNG-TRUNG NÓI: Việc cầu kiết chẳng nên nói giờ,
Tôi chúc lành miêng dặng ăn cho!

LÝ-NGHĨA NÓI: Gần đây đầu yến tiệc chào mời, đã nhóm
họ đòn cạ hỉ-hạ!

MẠNH-ĐÌNH-QUÁC NÓI: Mời bốn hùm an tọa, cho hai
miêu tự tình. Dọn trong ngoài coi thử có xinh, xem cách
thể dạy thêm cho lịch.

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: Tôi đã chịu mệt, nên cuộc mới
xinh. Đình-QuáC quên hơi hám chẳng chơi tình, Đình-Quí
ở thiệt thà không xão ngử!

THẠCH-NGỌC NÓI: Chờ họ về thưởng rượu ly-bì, khuyên
người nín nghe lời khen ngợi!

CA BÌNH-BÁN-VĂN

« Mấy khì, bè trên cười lèm,
« Rán công trình, lo xōng mời êm.
« Làm tuy lao, thường nem cho rượu,
Xong rồi nhậu vô, còn lo ôi to!

LƯU-KHÁNH: « Nó uống no, còn Lưu-Khánh thua,
Khó lâu-lua, cầm chừng theo họ.
« Tuy trên tiệc, dòng người coi ngó,
« Thua sấp nẹ, làm vài ba tó.

TRƯƠNG-TRUNG: « Khi sau đây, uống say lu-bà,
« Rày nhơn tay, đám đông lo àu!
« Nếu nói sai, nào ai thứ đâu,
« Chờ xong đám, dội ta vát lu!

LÝ-NGHĨA: « Mình đại đánh, đó vương dây hẫu,
« Cấm lòng, đám đầu mang bầu.
« Ăn uống nhiều, khi sau há cản,
« Bây giờ họ động, làm văn mới xong.

ĐỊCH-THÀNH: « Lời ta, phân qua vài cân,
« Sáu em chờ, dùng bồi tiệc sau,
« Rày nhăm-nhi, cho khách kiểu đi;
« Áp đánh tữu, chui mũi cang chi.
« Đèn công lao, trước Tiêu sau Mạnh,
« Năm hùm đồng say, lòng anh khoái thay!
(Lộ-huê-vương đến.)

CHU-TUỐNG ĐỒNG NÓI: Kinh mừng Lộ-huê-Vương,
mời Vương-gia an-vị!

(Địch-thái-quân ra)

CHU-TUỐNG ĐỒNG NÓI: *Mời Thái-quân ngồi trên!*

LỘ-HUÈ-VƯƠNG NÓI: *Cháu kính mừng mẹ an-hảo!*

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: *Thôi, đồng ngồi đàm-đạo cho vui!*

LỘ-HUÈ-VƯƠNG NÓI: *Bầm mẹ, sao mẹ không ngồi giữa,
đại ngồi một bên như vậy?*

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: *Cháu quên hay sao? Bữa nay
đàm sui, lẽ nào ngồi giữa!*

LỘ-HUÈ-VƯƠNG NÓI: *Bầm mẹ, họ gái chưa tội, mà
nhượng làm chi?*

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: *Để họ tội dời đổi rõn-ràng, chỉ
bằng ngồi cho an chỗ!*

LỘ-HUÈ-VƯƠNG NÓI: *Như vậy chúng ta ngồi dồn qua
một phía tả, để phía hữu cho bên gái ngồi.*

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: *Bên tả 7 ghế, bên hữu có 3 ghế
coi chich quá không đóng.*

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: *Ông-sui rồi thời ông-mai, rốt bà-
dâu chờ ai nừa bảy giờ? Chừng họ về sẽ dọn lại 7 ghế!*

(Bàng-Hồng đến)

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ (*xá pâlal lớn*): *Kính chào ông-mai. Quắc-
trương!*

BÀNG-HỒNG (*giết mình*) NÓI: *Chào cách đó hòn-via tôi
lên mây! Trình cho thân-viêng hay, đi ra rước họ gái!*

(Mạnh-đinh-Quắc, Tiêu-đinh-Quí lấy áo rộng lắp vỏ cho Địch-Thanh)

(Địch-Thanh mời mai ngồi, rồi ra rước họ gái vào ván, ván...).

BÀNG-HỒNG NÓI: *Đã vung thánh-chỉ, phải giữ quan-
mai. Mâm xích-thắng hương lửa an-bài, giờ huỳnh-đạo rẽ
dâu giáo-bài. Có quan-mai đứng vái, cho tàn-phụ quì vâng.
Phận tiều-tinh an phận nưng khăn, bè nội-trợ lo bè sưa
trắp!*

CA NGỦ-ĐIỄM-MAI

« Trót dà, gá tiếng làm mai,

« Giúp cho trọn, tổn công hội này.

« Mời dâu, với rẽ ra đây,

« Đứng chung lạy, có mai nguyện dài.

(Địch-Thanh và Phi-Long đứng nghe vái)

BÀNG-HỒNG (*thấp nhang*) VÁI: *Chúc trên tồ-phụ, chung
xuống cháu con. Chưa thứ-thê sau cũng vuông tròn, trước
lập thiếp nay đà hoà-hiệp. Để sống thai nồi nghiệp, năm*

năm nǚa thời: sanh thập-lứ phi nguyễn, một bầy con cọp uyên-thiên. Còn dòng cháu nǚa, hai dòng cháu hùm lục-núc. (Hai người Jay ông bà vân, vân...)

Thôi, nàng dâu rót rượu làm lễ Thái-quân! Trước ra mắt mẹ-chồng công cúc-dục, sau tạ ơn qui-tộc nghĩa chung-minh. Ngày nay đủ cặp thàn-tình, năm tới sanh đoi hổ-tử.

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: Tôi cảm ơn quan-mai, mời quan-mai an-vị! *Thôi, hai con ngồi vào tiệc luôn thề!* Mời thàn-ông cầm đũa, thỉnh qui-tộc bưng ly, tiệc tàn-hòn ăn uống vui-vầy, rượu hồng-cúc say sưa hỉ-hạ!

CA LƯU-THỦY-TRƯỜNG

« Anh súi dùng đói chung,
« Thấy dâu hiền phải lòng,
« Đặng thành-song một cửa vương-công..

DƯƠNG-THAO: « Thương đứa đầu nhỏ khờ,
« Hăng dung con trẻ mới dặng nhở;
« Chị hiền lành theo xưa.

BÀNG-HỒNG: « Vung chiếu vua khuyên dạy,
« Làm mai vội cưới cho rồi;
« Thiệt rẽ tài xứng dâu!

LỘ-HUẾ-VƯƠNG: « Công Thái-sư tàu, qua tàu lại.
« Làtn mai nói quyết cho thành;
« Kính ông ba ly rượu (đứa rượu)

ĐỊCH-THANH: « Mang ơn dùng một bầu,
« Đà cưới cõi hồn;
« Tầu luôn giùm rước hiền-thè lại!

PHI-LONG: « Tôi còn ngại Vương-phi
« E nói chi-chi;
« Có thương thì chở che!

THẠCH-NGỌC: « Vương-gia đã tấu đơn-trì,
« Có sự riêng gì, mà chị sanh nghi?

LƯU-KHÁNH: « Sanh nghi sao lương-khương,
« Không lo Công-nương,
« Chừng đó sẽ đồ chình-tương!

TRƯƠNG-TRUNG: Hay nói choi báo chúng kinh hồn.
« Ghen-tương chẳng phải lợ-lùng!
« Cỏi ngàn chị không-không!

LÝ-NGHĨA: « Minh muốn người không ghen,
« Đừng kiêm thêm duyên;

« Cứ công-bình luân phiên!

THẾ-NỮ LỚN: « Tôi nay churóc-tưu dung liền,

« Khắn thê thiếp nọ cho hiền;

« Thiệt cầu nguyên cho yên.

THẾ-NỮ NHỎ: « Dùng ly này hối cô, lời chúc xen vò;

« Uớc Vương-phiặng hòa.

ĐỊCH-THÁI-QUÂN: « Mời anh sẽ uống cho vừa,

« No say mắng tiệc lui về;

« Nàng đâu phú mặt đây!

DƯƠNG-THAO: « Nhờ ơn quyết gởi con này,

« Xong xuôi tôi kiếu ra về;

« Hậu tình nhờ sui-gia!

BÀNG-HỒNG: « Nay lão mai xọng việc,

« Kiếu chung phia gái lui hài,

« Chẳng nên phụ ông-mai!

LỘ-HUÈ-VƯƠNG: « Vạy kiếu mợ tôi về,

« Giả lừa đòi này, chị anh lòng vui thay!

(3 người kiếu ra về hết.)

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: *Tich-phụ ôi!* Con vào phòng với

mẹ nghĩ-ngợi, hai thế-nữ, cháu nối gót theo bà thong-thả!

(Địch-thái-quân, Phi-Long và 2 thế-nữ vò.)

ĐỊCH-THANH NÓI: *Mời anh em ngồi lại uống rượu!*

- TIỀU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: *Đề hai tôi**đúng đọc lời chúc miệng
rồi sẽ ngồi! Mừng Vương-gia lập thiếp, mang bửu-kim nhập
phòng; thuận thời hiệp một lòng, nghịch át vắng hai khúc!

MẠNH-ĐÌNH-QUẮC NÓI: Tôi vàng lời chúc, trên đặng
dịp may. Tài song toàn chắc để song thai, nguyên nhứt hạng
sẽ lên nhứt cấp!

ĐỊCH-THANH NÓI: Công hai người dọn dẹp, thường
một tiệc no say! Năm hùm này hỉ-hạ no say, hai beo nọ
âu-ca tôi sáng.

CA CỒ-BẢNG

« Ngày nay đáng thương Tiêu Mạnh,

« Rất cả công lao; rượu hoa-dào,

« Mấy bầu dền công!

« Hồi kia trong tiệc, họ đương nhiều.

« Ngồi ngoài tiu-hiu!

« Rày người lui, có ai đau lợ,

« Còn bốn anh em, với cặp này,

« Uống hoài cho say!

THẠCH-NGỌC: « Ngày nay đãu mặt, tọ yến đào-viên,
« Hải công hai chàng, dọn đám yến.
Ngồi chung với nhau cho tiện,
« Mà trò chyện; nay là ngày hỉ-hạ,
Anh em đồng vui một tiệc,
Rất khoái vó cùng!

LƯU-KHÁNH: « Bối anh ở hậu, nguyện nhậu chờ say!
« Cầu chúc vào đây, sớm thọ thai,
« Gầy cặp con trai thiệt khoái thay!

TRƯƠNG-TRUNG: « Vì ngày hiệp-hòn, chúng ta đãu mặt.,
« Nên qui biết bao, yến diên vui vầy,
« Đầu kiến vai. Đàng gái lui ngay,
« Ta uống rượu, chàng sáu ông say,
« Lim-dim hay gì, Bình-tây-vương khụ;
« Đầu có thức rồi, hỏi anh hai!

LÝ-NGHĨA: « Cầu nguyện từ đây, sanh hùm bầy cho mập,
« Lo tập vỏ già; lớn dặng trợ sanh-hà,
« Rặt-ròng nghè cha.

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ: « Đình-Qui ao trước sanh chầu ba,
Thời đẹp lòng ta; hơi Bàng-Hồng vái cắp,
Sánh kịp đầu nà!
« Gồm luôn ba cảng này về ta,
« Chàng một chun chẳng hề la!
« Vì kiến đầu sau, bằng ba cái giò;
« Như chàng thiếu dụng, ta phụ sưa bò.

MẠNH-ĐÌNH-QUÁC: « Thà tôi dụng một đuỗi.
« Cũng là đẹp vui.
« Lợ khắn nguyện, vái xong xuôi,
« Hòa hiệp sánh đuỗi, vợ chồng gày dụng,
« Sanh cop rặc nối!

THẾ-NỮ LỚN (ra xá) NÓI: *Đã bẩm Vương-gia*: vung tiễn-tho ra trước thỉnh mời, rước Thiên-tuế vào phòng bàn luận.

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ (xi một cái) NÓI NHỎ: *Nóng họng quá!*
(Mạnh-đinh-Quác cười và gật đầu lia !)

ĐỊCH-THANH NÓI: Tiệc các em đương nhóm, vàng muôn lượng khó mua. Rót rượu thêm anh uống vài hờ, xắt thịt nứa em dùng một yến.

CA KIM-TIỀN

« Đương lúc vui, cần việc chi?
« Khuyên các em, mau dụng ly này.

« Đã nhóm đủ, mấy người cõi-tri,

« Ai mòi há đi. (nhế-nữ vò)

THẠCH-NGỌC: « Anh sao kỳ, coi huynh đệ, hơn cõi hồn.

« Đề mắt-cõi, tôi chừng anh vò,

« Đó hòn quyết xò!

LƯU-KIẾN-LÂM: « Đời nay mái kia hăng độ,

« E cõi chịu thua, lùng lèn gáy đua!

TRƯƠNG-TRUNG: « Phàn làm chi, mình cứ uống say!

LÝ-NGHĨA: « Anh vào đi, người ấy nhát thay!

MẠNH-ĐÌNH-QUÁC: « Chắc kêu vò nò, con rồng-đoanh họ.

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ: « Hèn gì Dương-Thao, tấu vua đem nạp,

« Coi ngày không lập?

THẾ-NỮ NHỎ (ra xá) NÓI: Bầm Viêng-gia, tiểu-thor cho mòi vào hỏi thăm việc cần-kip!

ĐỊCH-THANH NÓI: Bữa ăn là cần cắp, chuyện nói hỏi lâu dài. Đóng anh em đương ống vui say, nhiều công việc náng chờ huớn đải!

CA MÃU-TÂM-TỰ

« Uống sáng đêm, ai lại dứt đi.

« Hãy đánh tưu, mấy khi làm vậy.

« Ai réo-kêu, thày cẳng nào cõi,

« Vì cõi anh em mình dày!

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ: « Cùu ấy công thay!

« Có chết già ráo nàm cho ngay.

« Uống tối khuya vò phòng lâu chi!

« Phép cứu tú, sống rõ không sai!

MẠNH-ĐÌNH-QUÁC: « Nàng-dâu mòi nhảy trái tai!

THẾ-NỮ LỚN (xách lồng đèn ra) NÓI: Lịnh Thái-quân truyền tôi bày lời, triệu Thiên-tuế lui vào dạy việc!

ĐỊCH-THANH (đứng dậy) NÓI: Vậy thời chư huynh đệ hãy ngồi uống rượu, ta vào hồn mẹ coi dạy đều chi! (võ)

TIỀU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: Dâu mòi về kêu chồng ngũ quả kỳ, gái thiệt nhát rũ trai vào kẽo sọ! Vậy mòi cày mai tở-mõi, chọ nèn nài chúng hắng-hòi. Kêu chồng chèo-chẹo tiệc chưa rồi, mét má om-sòn đòi mòi vòi!

CA LƯU-THỦY-TẦU-MÃ

« Đều lạ thay, tiệc còn tại đây.

« Nhập-phòng lâu, đòi như séo.

« Cõi dâu mòi qua, lám tỳ ma!

MẠNH-ĐÌNH-QUÁC: « Vì Dương-Thao, biết sức con,
« Mời ra lực này; về một đêm,
« Cứ kêu vội vào; sau buộc ràng,
« Chẳng đè đi đâu !

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ: « Chừng Thoại-Hoa, cầm quyền Vương-phi,
« Cô dông túc thì !

THẠCH-NGỌC NÓI: Gái út chồng có một nàng lì, dâu
triết rẽ không hai tay thợ !

CA LONG-HỒ-HỘI

« Về nhập-phòng, kêu chồng reo, như kéo neo !

LƯU-KHÁNH: « Gái hồn gái, dành mướn mai, ép nái dung đại !.

TRƯƠNG-TRUNG: « Nên chạy đồng-trinh, có nghề riêng;
« Ăn tiệc nào yên.

LÝ-NGHĨA: « Ta ở ngoài, đánh tưu cho qua,
« Chờ đợi-ca, trừ rồi yêu ma,
« Đi ra uống liền !

❖ HẠ MÀN ❖

MÀN THỦ BẨY

« VUNG LỜI MẸ, HỒ-TƯỚNG VÀO PHÒNG »
« TRẢ CÙU CHỒNG, PHI-LÔNG BỎ MẠNG »

(Phi-Long đứng hầu.)

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: *Nắng con ôi!* Giận con mụ mè
theo tiệc rượu, thương dâu hiền đứng chực phòng hoa. *Con
chẳng nên phiền làm chi, nó không lẽ bỏ bằng-hữu!* Mời
hai phen cứ theo bạn rượu trà, mụ-phải, đòi một khắc cũng
dứt tình bằng-hữu, mà !

ĐỊCH-THANH (bước vào, xá) NÓI: *Thưa mẹ con ứng hầu!*
Chẳng hay mẹ dạy việc chi?

ĐỊCH-THÁI-QUÂN NÓI: *Con ôi!* Bởi bạn rượu không
xét đều phải quấy, bỏ phòng hoa chẳng có việc lừa hương.
Ngồi cù-cú quên mối to-hường, *nên mẹ phải*, đòi lập-túc
uống chung hiệp-cần !

CA TÂY-THI

« Đà ăn hai lần tiệc đồng,
« Lê khuyên con, giao bài với vợ.
« Sao lại chẳng nhớ, quên luận việc trong»

« Đè hầu phòng không, cách mặt tây đông.
« Cho kèu con hai phen, cứ uống liên-miêng,
« Bạn là hơn, dám quên chén-hiệp;
« Cứ ngồi trông con, bộ vắng đã mòn.
« Thế bỏ đi chẳng tiện, e nó thua-buồn;
« Vậy đòi vào, ehồng vợ hiệp-hôn.

ĐỊCH-THANH: Vì con mắc bạn đương ăn,
    « Bằng bỏ đi khan, e khi chúng ngạo!
    « Đợi mẹ đòi nào dễ kiếu,
    « Chữ hiếu phải đi trung diệu, dám chịu lời răn.
    « Bằng vào trước, tiếng nói khó ngăn;

ĐỊCH-THÁI-QUÂN: « Biết làm nhẫn, phải kèu choặng,
    « Chung này hiệp-cần, chẳngặng rả ngoài.
    « Trẻ đã vào đây, mụ phải lui ra!
    « Thương tiều-tinh đầu ta, thức tối canh ba,
    « Chịu rắn chun, đuốc-hoa thấp đợi;
    « Nếu mà không vồ, vợ thức giữ đồ.
    « Nó phải canh cửa nọ, không dám di nắm,
    « Đợi chờ chồng, vì rượu biệt tam,

ĐỊCH-THANH: « Ông to bà Nguyệt chiếu làm;
    « Vì anh em-cầm, tội này xin chế!

ĐỊCH-THÁI-QUÂN: « Nhờ chẳng nên cải me, không khà ra ngoài.
    « Già dày vào, chẳng nghĩ kéo khuya. (vô)

ĐỊCH-THANH (*đưa me ra, rồi trở vào ngoài*) NÓI: *Vương thır-phi an-vị, nầy thır-phi ôi!* Bạn ngồi dài khó nổi dứt đi,
nàng đứng đợi cũng nên xét lại!

CA - HÀNH-VÂN

« Thiệt vốn không quên nàng,
« Vì bạn yến diên theo ràng,
« Khó lại sum vầy phụng-loan,
« Đông quan còn đương ăn uống,
« Chưa dứt phép đầu bỏ đi,
« Vương thır-phi trông chờ phiền muộn!

PHI-LONG: « Oai-cò truyền kèu hai thứ,
    « Nghe bạn kia nói còn tiệc động,
    « Đà tường rồi có đâu phiền lòng.

ĐỊCH-THANH: « Nhiều người là hồn sâu rượu.
    « Uống li-bì cần gì sự say;
    « Cầm-cơ nói chơi đông dài!

PHI-LONG: « Trông hoài thời mè than,
« Vì đợi lâu lòn gan !
« Mời sao vời luôn ba thứ.

ĐỊCH-THANH: « Cám lời huyền-thất nên vô,
« Hết kẻ nói giềng gay-go;
« Bạn còn đương ngồi ăn tối no !

PHI-LONG: « Chờ chàng vào thiếp dựng huynh-tuống,
« Đuốc-hoa đã chong lâu lắm,
« Đến khuya, cho bạn bước ra !

ĐỊCH-THANH NÓI: Vậy thời : Thúr-phi truyền lệnh hải-hà, thế-nữ ra ngoài ngoi-nghỉ ! (Thế-nữ vô hết)

PHI-LONG NÓI: *Thưa Vương-gia, như thiếp nay :* Tầm-gởi bùa vào cây ngọc, dây-biềm leo đến nhành-tòng. Dụng chén quỳnh mừng bùa nhập-phòng, gởi vóc liêu nhở ơn ái, ốc !

CA ĐƯỜNG-THÁI-TÔN

« Bầu rượu rót ra dung liền,
« Mời chàng dựng đoái thân quê hèn ;
« Lâu nay lạ, bày giờ làm quen.
    Dung tinh vài phen, dùng chén kinh phu-lang..
« Bấy lâu nghe tài hèo-kiệt,
« Đà gồm Hồ Việt, năm hùm trên,
« Chén rượu đà đáng dung.
« Đà ưng gởi thân vò hầu, tôi cầu cho trọn,
« Minh ngôi mọn, khuyên giùm bức trên,
« Kinh rượu ơn đèn ; quyền chồng đồ-sô,
« Chị trên đầu ghen, cậy anh lời khuyên.
« Tôi nguyên trả đức, lòng nào phụ ơn chàng..
« Tình này thiệt như vậy, ta ôn ngày nay,
« Rượu dung liền tay. Nghe đồn bửu pháp,
« Bình-tây kiêm tài cò nạp.
« Chàng lòng rộng, đồ nợ cho coi !

ĐỊCH-THAÑH NÓI: *Này Vương-thúr-phi ! Vương-thúr-phi muốn coi các pháp bửu binh Tây trừ Phiên-tuống; để ta ra lấy Xuyên-vân-tiễn là tên bắn, với Nhơn-diện-thú cho nàng xem !* (ai ấy đó)

PHI-LONG (*nghiến răng*) NÓI NHỎ : *Ta quyết bẻ tên Xuyên-vân-tiễn mà báo thù anh, đập bể Nhơn-diện-thú mà oán chồng !*

ĐỊCH-THANH (*vào đà ra bùn pháp ra*) NÓI: *Đây là Xúyên-vân-tiền với Nhơn-diện-thú, đều là phép của ông tiên Huyền-thiên thương-de cho ta!*

PHI-LONG (*cầm coi*) NÓI THĂM: *Trời ôi! Hai cái phép này, nó giết chồng và anh tôi đây mà!* (nói lớn) *Này Vương-gia! Hai cái phép coi in đồ chơi; vì có nào mà linh nghiệm? Còn cái tên này dùng làm việc chi a Vương-gia?*

ĐỊCH-THANH NÓI: *Này Vương-thứ-phí, cái này là: tên nọ, bắn người bỏ mạng, đó!*

PHI-LONG NÓI: *Còn cái hình này làm việc chi?*

ĐỊCH-THANH NÓI: *Hình kia rọi tướng cưng mình. Nhờ Huyền-thiên thương-de phép linh, nên ngũ-hồ bình Tàу tiếng dậy! Thôi, ta đã say rồi, chồng-mặt quá, phải nghĩ một chút mới đăng.* (hực-lai giường nằm ngủ)

PHI-LONG NÓI: *Vương-gia ôi! Xin Vương-gia giải rán vài câu, đăng tiện-thiếp tướng hai vật báu! Vương-gia nói của ông nào cho? tôi quên rồi Vương-gia à! Ngày Vương-gia, Vương-gia ôi!* (Địch-Thanh làm think) *Cha chả! Ngũ thiết nên ngày pho-pho! Say quá lắc hoài không dậy đây mà!* (nói nhỏ) *Vậy thời: tên kia ta hể gãy, thú nọ lại đập tan! Xách girom nọ vào màn, trả thù chồng cho biết, à!*

CA MÃU-TÂM-TỰ

“ Kíp xách girom, mau lại chém ngay,
“ Đây quyết trả, cái oán cho chồng.” (chém)

ĐỊCH-THANH: “ Ta eướp girom, đâu để nàng chém;

“ Người khiến đâm ta là ai?

PHI-LONG: “ Ta giết người đây!

“ Số đó khỏi, há rằng ai sai,

“ Có cớ chi mì nài ta khai?

“ Đánh ấu đã, tám rủi hai may! (đánh)

ĐỊCH-THANH: “ Hạnh hung thời ta chém ngay. (chém chết)

NÓI: *Có giặc, có giặc bở các em!*

SÁU TUỐNG CHẠY RA NÓI: *Giặc đâu, giặc đâu! Các em tiếp đây!*

ĐỊCH-THANH NÓI: *Này các em! Nữ-tặc đầu đã đứt, ác-phụ kim đã trao. Mời ngũ quen nó thích một dao, vừa thức dậy anh phân hai đoạn!*

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ NÓI: Nếu vậy, để tôi xách đầu trả lại cho Dương-Thao. (xách chạy)

ĐỊCH-THANH (núi lại) NÓI: Đừng đem trả bậy, phải để tâu minh. Bé tên đập báu tan-tành, cáo nịnh kiện gian minh-bạch!

CA BÌNH-BÁN-VĂN

« Đứa gian, bày mưu thích ta,
« Ép dung vào, tâu vua cáo va.
« Hồng mai-nhơn, với Thao mưu sự,
« Tên thần bỉ ngay, hình-nhơn xé đầy !

THẠCH-NGỌC: « Chém đứt hai, còn ai cáo tra,
« Ghắc đám kia, đổi thường nhơn-mạng,

LƯU-KHÁNH: « May hay kịp, anh giành lính-kim,
« Nên chém đại, vì nàng không khai.

TRƯƠNG-TRUNG: « Kêu tội vô, có đâu như vậy,
« Thời vây đóng, trói y dung ngay.

LÝ-NGHĨA: « Bắt sống đi, rồi tâu xét tra,
Tim ra gốc, quân gian bỏ thay!

TIÊU-ĐÌNH-QUÍ: « Đầu ngâm cầm, khó tra việc này,
Cứ Hồng Thao, cáo ngay mưu bày.

MẠNH ĐÌNH-QUÁC: « Ra thế này, Bao-Công khó xử,
« Không còn miệng khai, Hồng Thao chối di !

CA RẬP: « Bình Tây, đêm nay đà khuya,
« Muốn cho rành, tuồng nài lại bia,
« Nhờ Bao-Công, tra xét thứ sau;
« Các cớ đủ, tri xử nên cao.
« Bằng xem luôn, lấy Trần-châu thiệt,
« Mua tuồng bình Tây, xử án Bàng-phí.

TƯỞNG “NGHĨA-BỘC MINH-OAN” SẮP XUẤT BẢN